

Śląskie. Pozytywna energia

JURA

KRAKOWSKO-
-CZĘSTOCHOWSKA

i region

PÓŁNOCNO-
-ZACHODNI

INFORMATOR TURYSTYCZNY

Jura Krakowsko-Częstochowska i region północno-zachodni województwa śląskiego

Wydawca: Śląska Organizacja Turystyczna
ul. Mickiewicza 29, 40-085 Katowice
tel. 32 207 207 1, info@slaskie.travel
www.silesia-sot.pl

Teksty: Anna Miszta, konsultacje merytoryczne: Edward Wieczorek

Zdjęcia: Tomasz Gębuś oraz Havve, arch. Huty Szkła zawiercie Sp. z o.o., arch. Zespołu Pieśni i Tańca „Śląsk”

Opracowanie map: Wydawnictwo Kartograficzne Compass
ul. Podchorążych 3, 30-084 Kraków, www.compass.krakow.pl

Koncepcja projektu graficznego: Agata Szargot, Global Solutions Sp. z o.o.
ul. Watoły 13, 41-106 Siemianowice Śląskie, www.global-solutions.pl

Koordinacja projektu: Agnieszka Sikorska, Karolina Jarosz, Robert Nieroda, Rafał Rębisz

Skład, korekta, druk: Legra Sp. z o.o., ul. Albatrosów 10 C, 30-716 Kraków
Redakcja: Agnieszka Mazan-Kostecka

Wydanie I, Katowice, lipiec 2013
ISBN: 978-83-62001-37-8

Copyright © by Śląska Organizacja Turystyczna 2013

Wydawnictwo powstało w ramach projektu „Śląski System Informacji Turystycznej”

Lider projektu: Śląska Organizacja Turystyczna

Partnerzy projektu: Związek Gmin Jurajskich, Górnośląski Związek Metropolitalny, Stowarzyszenie „Region Beskidy”, Stowarzyszenie Rozwoju i Współpracy Regionalnej „Olza” z siedzibą w Cieszynie, Związek Gmin i Powiatów Subregionu Zachodniego Województwa Śląskiego z siedzibą w Rybniku

Informator obejmuje obszar działania Partnera projektu:
Związek Gmin Jurajskich, który dokonał weryfikacji
zawartych w nim informacji.

Autorzy i wydawca dołożyli wszelkich starań, by jego treść była jak najbardziej zgodna z rzeczywistością. Nie mogą jednak wziąć odpowiedzialności za jakiegokolwiek skutki wynikłe z wykorzystania zawartych w nim informacji. Dane zawarte w wydawnictwie są aktualne na lipiec 2013.

**PROGRAM
REGIONALNY**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

**Projekt współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu
Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego
Województwa Śląskiego na lata 2007-2013**

SPIS TREŚCI

WITAMY NA JURZE	4	Kroczyce.....	34
CZĘSTOCHOWA	7	Pilica.....	35
POWIAT CZĘSTOCHOWSKI	15	Smoleń.....	36
Mstów.....	16	Udorz.....	37
Olsztyn.....	17	Żarnowiec.....	37
Janów i okolice.....	18	DĄBROWA GÓRNICZA	39
Siedlec.....	21	POWIAT BĘDZIŃSKI	43
Lelów.....	21	Sławków.....	44
Koniecpol.....	22	Siewierz.....	45
POWIAT MYSZKOWSKI	23	POWIAT LUBLINIECKI	47
Myszków.....	24	Lubliniec.....	48
Niegowa.....	25	Koszęcin.....	48
Koziegłowy.....	26	Kochcice.....	49
Poraj.....	27	Lubecko.....	49
Żarki.....	27	POWIAT KŁOBUCKI	51
POWIAT ZAWIERCIAŃSKI	29	Kłobuck.....	52
Zawiercie.....	30	SZLAKIEM ORLICH GNIAZD	53
Morsko.....	31	WYBRANE SZLAKI ROWEROWE	
Ogrodzieniec.....	32	PÓŁNOCNEJ JURY	59
Poręba.....	33		
Łazy.....	33		
Włodowice.....	34		

Objaśnienia symboli

	obiekt na Szlaku Architektury Drewnianej		schronisko turystyczne
	obiekt na Szlaku Zabytków Techniki		wyciąg narciarski
	obiekt na Szlaku Orlich Gniazd		kolejka linowa
	obiekt na Szlaku „Śląskie Smaki”		basen, kąpielisko
	obiekt na Szlaku Cysterskim		przystań żeglarska
	kościół		spływ kajakowy
	kościół zabytkowy murowany		teatr
	kościół zabytkowy drewniany		uzdrowisko
	zabytkowa cerkiew		ośrodek jeździecki
	zabytkowa kaplica		skały
	synagoga		jaskinia
	klasztor		park
	ratusz		rezerwat przyrody
	zamek		punkt widokowy
	strażnica		atrakcja turystyczna
	ruiny zamku		atrakcja przyrodnicza
	ruiny strażnicy		atrakcja wodna
	pałac		szlaki turystyczne piesze
	zespół pałacowo-parkowy		szlaki rowerowe
	ruiny pałacu		granice państwa
	dwór		autostrada
	inny zabytek murowany		droga ekspresowa
	inny zabytek drewniany		droga kolejowa
	skansen		droga wojewódzka
	zabytkowa kopalnia		droga powiatowa
	zabytkowy młyn wodny murowany		droga powiatowa
	zabytkowy młyn wodny drewniany		droga powiatowa
	muzeum		droga powiatowa
	galeria (izba pamięci)		droga powiatowa
	pomnik		droga powiatowa
	schron (fort)		droga powiatowa
	grodzisko		droga powiatowa
			dworzec autobusowy
			informacja turystyczna

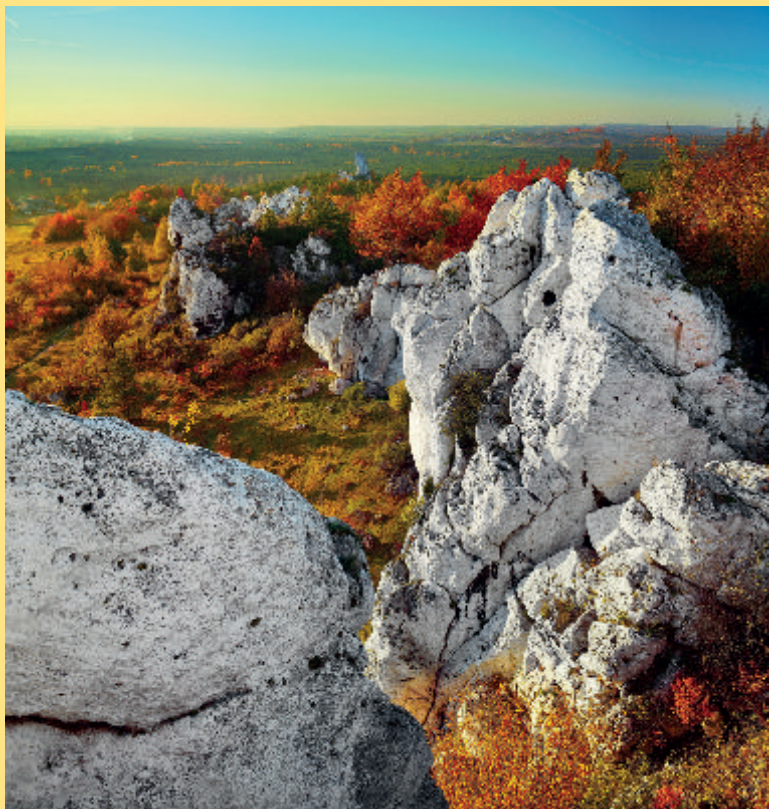
WITAMY NA JURZE

Północna część województwa śląskiego to subregion niezwykle malowniczy i atrakcyjny dla turystów we wszystkich porach roku. To tutaj znajduje się miasto, w którym dzieją się cuda – Częstochowa, to tu można podróżować Szlakiem Orlich Gniazd i poznawać sekrety polskiej historii.

Liczne sanktuaria i przepiękne, zabytkowe kościoły skłaniają do zachwytu nad perłami architektury i do religijnej refleksji. Tereny te są również idealnym miejscem odpoczynku dla tych, którzy szukają ciszy, spokoju i krajobrazu nieskażonego przez cywilizację. Na turystów aktywnych, pragnących uprawiać sporty, czeka wiele atrakcji – przygotowane profesjonalnie szlaki piesze, rowerowe i konne, a także trasy narciarskie, na których można poszaleć. Jura jest również rajem dla amatorów wspinaczki skałkowej i poszukiwaczy przygód w jaskiniach.

Jednym słowem – zapraszamy!

JURA KRAKOWSKO-CZĘSTOCHOWSKA I REGION PÓŁNOCNO-ZACHODNI WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

CZĘSTOCHOWA

CZĘSTOCHOWA

www.czestochowa.pl, www.czestochowa.naszemiasto.pl, www.czestochowaonline.pl
www.czestochowa.um.gov.pl

Jasna Góra

Pierwsze wzmianki o wsi Częstochowie pochodzą z połowy XIV w. z czasów Kazimierza Wielkiego. Miasto natomiast lokował przed 1377 r. książę Władysław Opolczyk fundator klasztoru na Jasnej Górze. W pobliżu klasztoru rozwijała się druga osada, która również otrzymała prawa miejskie – w 1717 r., zaś w 1826 r. oba miasta połączyły się w jedną całość. Centrum miasta stanowiła główna arteria Częstochowy – aleja Najświętszej Maryi Panny. W czasach rewolucji przemysłowej Częstochowa przeżywała rozkwit – intensywnie rozwijał się przemysł włókienniczy, galanteryjny i chemiczny, zbudowano hutę.

Częstochowa jest znana na całym świecie m.in. za sprawą **Sanktuarium Matki Boskiej Częstochowskiej** (Jasnogórskie Centrum Informacji, ul. o. Kordeckiego 2, tel. 34 3653888, 34 3777408, Dom Pielgrzyma ul. ks. kard. Stefana Wyszyńskiego 1/31, tel. 34 3777564, www.jasnagora.pl) w klasztorze oo. paulinów na Jasnej Górze. Rocznie do sanktuarium przybywa 4–5 mln pielgrzymów z całego świata. Polskie piesze pielgrzymki masowo przybywają na Jasną Górę, zwłaszcza w sierpniu.

Otaczana wielowiekowym kultem **ikona Matki Bożej Jasnogórskiej**, według legendy namalowana przez św. Łukasza, a przywieziona z Rusi i darowana paulinom przez Władysława Opolczyka, jest centrum gotyckiej kaplicy, w której w jednym z bocznych ołtarzy znajduje się również cenny krucyfiks z końca XV w., wykonany w szkole Wita Stwosza. Obecna kaplica została wybudowana za czasów Władysława Jagiełły. W prezbiterium znajduje się hebanowy ołtarz barokowy ze srebrną dekoracją z 1650 r. i bramą gdańską, a Srebrna Zasłona zakrywająca obraz pochodzi z 1673 r. W lewej ścianie, w niszy umieszczono urnę z prochami o. Augustyna Kordeckiego, bohaterskiego obrońcy Jasnej Góry przed Szwedami.

Kościół jasnogórski wzniesiono w XIV w. w stylu gotyckim. Dopiero po 1690 r. uzyskał on charakter barokowy, a bazyliką został w 1906 r. Kościół był połączony z kaplicą krążgankami klasztorными. W bazylice znajdują się duże organy (mające 105 głosów), które pochodzą z 1956 r. Szafa organowa jest rekonstrukcją oryginalną pochodzącą XVIII w.

Pielgrzymka motocyklistów

W połowie XVII w. zbudowano zakrytych na parterze, a na piętrze **skarbiec**. W zakrytych oprócz drewnianego, barokowego umeblowania z XVII w. na szczególną uwagę zasługują lawaterz i kropielnica z marmuru dębnickiego z 1741 r. Pielgrzymom służy także **Sala Rycerska**, dawniej nazywana Salą Dysput Teologicznych. W 1936 r. odbył się tu I Synod Plenarny Episkopatu Polski, dziś sala ta jest miejscem spotkań i koncertów.

W pomieszczeniach, w którym kiedyś działała drukarnia, utworzono w 1982 r. **Muzeum 600-lecia Jasnej Góry**, gdzie można zobaczyć m.in. bogatą kolekcję obrazów namalowanych przez paulinów oraz trzy z ośmiu sukienek Matki Boskiej. Muzealny charakter ma też **Bastion św. Rocha**, w którym przechowuje się Skarby Pamięci Narodu – m.in. cenne tureckie tkaniny, wielką tarczę zrobioną ze skorupy żółwia (są to dary króla Jana III Sobieskiego zdobyte pod Wiedniem), srebrne skrzydło orła, czyli znak hetmański Jana III Sobieskiego, a także szable Stanisława Żółkiewskiego i Stefana Batorego.

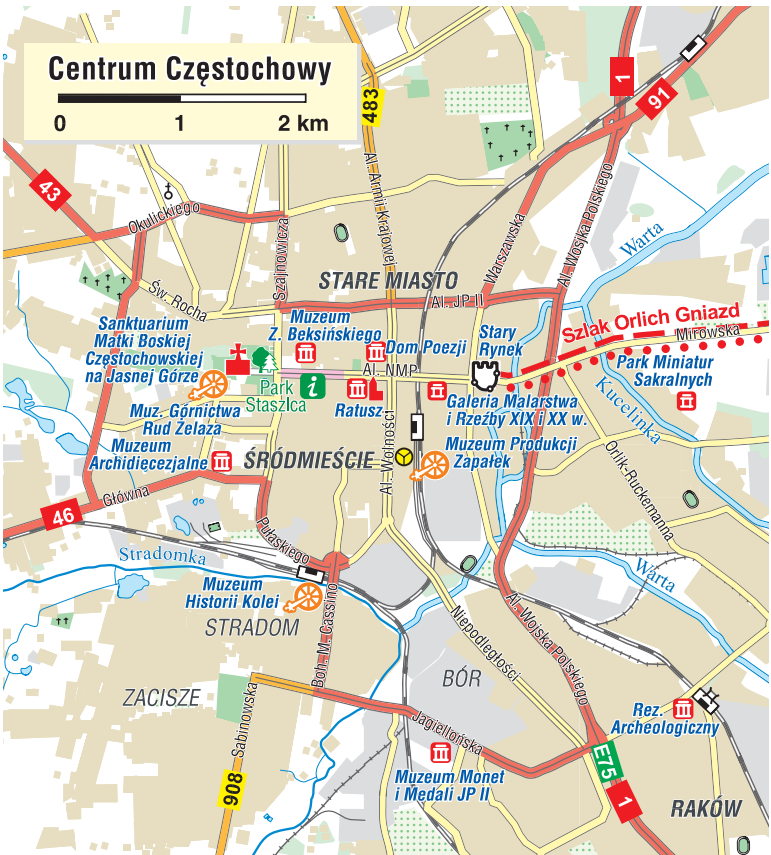
Pielgrzymom przybywającym na Jasną Górę jest na pewno znana **Droga Krzyżowa** na wałach klasztoru, z monumentalnymi stacjami dłuta Piusa Welońskiego, której wykonanie trwało kilkanaście lat. Pewnym novum

Skarbiec

Skarbiec to wspaniały zbiór darów wotywnych, najstarsze z nich pochodzą z XIV w. i mają olbrzymią wartość artystyczną, jak np. monstrancje, biżuteria, ale można tam znaleźć także przejmujące dary więźniów obozów zagłady i zesłańców.

Kaplica Matki Boskiej Jasnogórskiej

Przeprósna Górką

Nazwa wzniesienia bierze się stąd, że właśnie w tym miejscu pielgrzymi udający się na Jasną Górę wybaczały sobie wzajemnie swoje przewiny, a także błagali Boga o wybaczenie, żeby stanąć przed Maryją z oczyszczoną duszą.

św. są odprawiane w każdą niedzielę o 10:00 i 16:00, w piątek jest odprawiane nabożeństwo Drogi Krzyżowej o godz. 17:00. Zwiedzanie i modlitwa w sanktuarium są możliwe po wcześniejszym powiadomieniu.

Częstochowa jednak to nie tylko Jasna Góra, lecz także bujnie rozkwitające życie kulturalne. Najstarszą instytucją kulturalną regionu jest **Muzeum Częstochowskie**, które posiada kilka obiektów wystawienniczych, rozmieszczonych na terenie miasta. Pierwszym punktem na trasie częstochowskiej wędrówki po muzeum jest **Ratusz** (al. NMP 45a, tel. 34 3605631, wew. 10, www.muzeumczestochowa.pl) projektu Franciszka Reinsteina. Budowa ratusza ustanowiła połączenie Starej i Nowej Częstochowy w jeden organizm administracyjny w 1826 r. W ratuszu mieści się stała wystawa historyczna „Dzieje miasta Częstochowy. Etap I. Od pradziejów do końca XVIII wieku”. Organizowane są również wystawy czasowe z cyklu „Galeria wybitnych częstochowian” oraz ekspozycje w Galerii „Poddasze”. Z platformy widokowej muzeum można podziwiać piękną panoramę miasta.

Ratusz

Dla miłośników poezji nie lada atrakcją będzie z pewnością wizyta w **Domu Poezji** (ul. Jasnogórska 23, tel. 34 3605631, www.poswiatowska.muzeumczestochowa.pl), czyli budynku, w którym mieszkała Halina Poświatowska ze swoją rodziną. Muzeum poświęcone poecie w ramach stałej wystawy prezentuje dokumenty, pamiątki i rękopisy utworów artystki. Helena Myga, bo tak brzmiało panieńskie nazwisko poetki (imię zmieniła oficjalnie na Halina w 1961 r.) zmarła młodo, po wieloletnim zmaganiu z chorobą serca, nie pozostawiła wielu pamiątek materialnych. W Domu Poezji odbywają się również cykliczne spotkania literackie.

Muzeum Haliny Poświatowskiej

Szlak Maryjny Częstochowa–Mariaszell

Godny polecenia jest międzynarodowy szlak pielgrzymkowy trasą sanktuariów maryjnych. Na terenie województwa śląskiego szlak ma długość 102,5 km. Częstochowa znajduje się na końcu trasy Kalwaria Zebrzydowska – Częstochowa (sanktuaria Kalwaria Zebrzydowska, Czerna, Paczółtowice, Trzebinia, Płoki, Jaroszewiec, Ogrodzieniec, Zawiercie-Skarżyce, Myszków-Mrzyglód, Żarki-Leśniów, Biskupice, Wancierzów, Częstochowa).

Miejska Galeria Sztuki

Dwupiętrowa, zabytkowa kamienica mieszcząca z początku XX w. mieści **Galerię Malarstwa i Rzeźby XIX i XX w.** (ul. Katedralna 8, tel. 34 3605631). Ekspozycje są prezentowane w odrestaurowanych wnętrzach, z zachowaną polichromią ścienną i sufitową, ze stiukami i zabytkowymi piecami. Same wystawione dzieła stanowią ilustrację ewolucji sztuki na przełomie wieków, reprezentują: sztukę okresu Młodej Polski (z pracami m.in. Jacka Malczewskiego, Włodzimierza Tetmajera, Józefa Mehoffera czy Leona Wyczółkowskiego), polską sztukę awangardową i nowoczesną oraz sztukę Częstochowy XIX i pierwszej połowy XX w.

W 1955 r. podczas prowadzenia prac budowlanych przy budowie trasy tramwajowej i wiaduktu przy al. Pokoju odnaleziono część cmentarzyska kultury łużyckiej. Po zakonser-

wowaniu 100 m². obiektu stworzono **Rezerwat Archeologiczny** w dzielnicy Raków (ul Łukaszyńskiego 20, tel. 34 3605631), w którym jest prezentowana stała wystawa „Z mroku dziejów. Kultura łużycka”.

Wystawa w Ratuszu

Muzeum Zapalek

Jedną czwartą fabryki zajmuje muzeum, w którym można zobaczyć starą, przedwojenną linię produkcyjną, a także na własne oczy obserwować proces powstania zapalek (wycinanych często ze sporych kawałków drewna), ich pakowanie i znakowanie. Atrakcją stanowi ekspozycja etykiet i znaczków o tematyce zapalczanej, a także maleńkie i precyzyjnie wykonane rzeźby z zapalek.

Muzeum Zapalek

Osoby zainteresowane rzeźbą sakralną nie mogą nie odwiedzić **Muzeum Archidiecezjalnego** (ul. św. Barbary 41, tel. 34 3683361), gdyż tam właśnie przechowywana jest XV-wieczna figurka Matki Bożej z Dzieciątkiem.

Oprócz tego cennego eksponatu warto zobaczyć obrazy, szaty liturgiczne, mszały i biblie zebrane z częstochowskich kościołów i prezentowane w budynku Wyższego Seminarium Duchownego.

Interesującą ofertę przygotowało dla turystów **Muzeum Zapalek** (ul. Ogrodowa 68, tel. Centrala 34 3242626, www.zapalki.pl) działające przy Częstochowskiej Fabryce Zapalek – znanej w całej Polsce z zapalek z czarnym kotem.

Częścią **Miejskiej Galerii Sztuki** (promującej m.in. współczesnych częstochowskich artystów) jest **Muzeum Zdzisława Beksińskiego** (MGS, al. Najświętszej Maryi Panny 64, tel. 34 3246057, www.galeria.czest.pl, w niedziele wstęp wolny). W Muzeum Beksińskiego – malarza, rzeźbiarza, fotografa i rysownika, posługującego się grafiką komputerową – są prezentowane obrazy oraz rysunki artysty z kolekcji Anny i Piotra Dmochowskich.

Nietypowe jest **Muzeum Górnictwa Rud Żelaza** (Replika Kopalni Górnictwa Rud Żelaza, park Staszica, tel. 34 3605631, www.muzeumczestochowa.pl), utworzone w latach siedemdziesiątych w podziemnych korytarzach imitujących prawdziwe wyrobiska kopalniane. Część naziemna znajduje się w jednym z pawilonów w **parku im. Staszica** na zboczach Jasnej Góry. Prezentowane są m.in. różne sposoby pozyskiwania rudy, drążenia chodników i transportu urobku, stworzono replikę stacji pomp, można też zobaczyć, jak za pomocą kołowrotu wydobywano rudę w kubłach na powierzchnię.

Park Miniatur Sakralnych

Muzeum Zdzisława Beksińskiego

Muzeum Historii Kolei

Muzeum Historii Kolei 🗺️ zainteresuje z pewnością nie tylko fanów pociągów (Dworzec PKP Stradom, ul. K. Pułaskiego 100/120, tel. 502128687, www.tpkww.one.pl). Znajdująca się w budynku dworca Częstochowa Stradom placówka muzealna prezentuje liczne lampy kolejowe, szyny, sprzęt teletechniczny, wyposażenie kasy biletowej oraz mundury, dokumenty, mapy i zdjęcia zebrane przez Towarzystwo Przyjaciół Kolei Warszawsko-Wiedeńskiej.

Najnowszymi atrakcjami muzealnymi Częstochowy są: **Park Miniatur Sakralnych** na Złotej Górze (ul. Złota, tel. 691228777, www.zlotagora.com), gdzie od niedawna można podziwiać 14-metrową statwę Jana Pawła II oraz **Muzeum Monet i Medali Jana Pawła II** (ul. Jagiellońska 67/71 tel. 34 3651982; www.jp2muzeum.pl). Ten pierwszy powstał w wyrobisku dawnego kamieniołomu, w którym umieszczono miniatury najbardziej znanych chrześcijańskich sanktuariów świata w skali 1:25. Organizatorzy przygotowali też wiele atrakcji dla najmłodszych, poszukiwanie skarbów, quizy z nagrodami, warsztaty biblijne itd. Z kolei Muzeum Monet i Medali to nowocześnie zaaranżowana, jedna z największych w świecie kolekcji numizmatów, związanych z osobą Jana Pawła II, licząca ponad 6,5 tys. eksponatów.

Muzeum Górnictwa Rud Żelaza

Park Staszica

INFORMACJE PRAKTYCZNE

Punkt Informacji Turystycznej Al. NMP 65, tel. 34 3682250, mci@czestochowa.um.gov.pl
Punkt Informacji Turystycznej (Jasnogórskie Centrum Informacji), ul. Kordeckiego 2, tel. 34 3653888, 34 3777408

NOCLEGI

Hotel Mercure Patria***, ul. Popieluszki 2, tel. 34 3603100, mer.patria@orbis.pl
Hotel Sonex***, ul. Krakowska 45, tel. 34 3668080, www.hotelsonex.pl
Hotel Scout***, ul. Drogowców 12, tel. 34 3615662, www.scout.pl, scout@scout.pl
Hotel Bonaparte**, Osada Młyńska 3/5, tel. 34 3618532, www.hotelbonaparte.republika.pl
Hotel Dolcan**, ul. św. Rocha 224, tel. 34 3620515, 34 3620530 www.hotel.dolcan.pl
Hotel Ibis**, ul. Jaskrowska 22, tel. 34 3774500, 34 3774510, www.ibishotel.com
Hotel Wenecki**, ul. Joselewicza 12, tel. 34 3243303, 34 3243335, www.hotelwenecki.pl
Hotel Etap*, al. Wojska Polskiego 281/291, tel. 34 3669075, etap.czestochowa@orbis.pl
Dom Pielgrzyma, ul. Kardynała Wyszyńskiego 1/31, tel. 34 3247011
Dom Rekolekcyjny, ul. św. Barbary 43, tel. 34 3241177
Hotel Igmarr, ul. Katedralna 18, tel. 34 3243391
Hotel Korona, ul. Makuszyńskiego 58, tel. 34 3252236
Hotel Orbis Patria, ul. Popieluszki 2, tel. 34 3247001
Hotel Polonia, ul. Piłsudskiego 9, tel. 34 3244067
Hotel Sport Hotel, AZS ul. Andrzeja 8/10, tel. 34 3248602
Motel Orbis, al. Wojska Polskiego 281/291, tel. 34 3610233
Pensjonat Bajka, ul. Gronowa 37/39, tel. 34 3650152
Pensjonat Rodzinny, ul. Hoene-Wrońskiego 20, tel. 34 3247457
Hotel Sekwana, ul. Wieluńska 24, tel. 34 3248954, 691969360 www.sekwana.pl
Hotel Haga, ul. Katedralna 9, tel. 34 3246173, www.haga.pl, hotel@haga.pl
GRAND, ul. Drogowców 8, Częstochowa, tel. 34 3683022, www.grandhotel.com.pl

GASTRONOMIA

Restauracja „Pod Ratuszem” Aleja Najświętszej Maryi Panny 45, tel. 516032037, www.restauracjapod ratuszem.eu
Browar Czenstochovia ul. Korczaka 14, tel. 34 3651935, www.czenstochovia.pl
Restauracja „Astoria”, ul. Krakowska 45, Hotel Sonex, tel. 34 3668080, www.hotelsonex.pl
Restauracja „Chata”, Aleja Najświętszej Maryi Panny 12c, tel. 34 3243344
Restauracja „Topollino”, Aleja Najświętszej Maryi Panny 67, tel. 34 3243333, www.topollino.pl
Restauracja „Dobry Rok”, Aleja Najświętszej Maryi Panny 79, tel. 533950533, www.dobryrokcaferestaurant.blogspot.com
Restauracja „Twierdza”, ul. Wieluńska 10, tel. 34 3612828, www.twierdza.czest.pl
Restauracja „Juan”, Rynek Wieluński 5, tel. 34 3247358

INNE ATRAKCJE

Bilard Tivoli, al. Kościuszki 9a, tel. 34 3652514
Cinema City – Wolność, ul. Kościuszki 5, tel. 34 3717171, www.cinema-city.pl
Ośrodek Promocji Kultury „Gaude Mater”, ul. Dąbrowskiego 1, tel. 34 3243638

Aleja Najświętszej Maryi Panny

POWIAT
CZĘSTOCHOWSKI

MSTÓW

www.mstow.pl

Mstów to mała miejscowość położona nie-daleko Częstochowy, przez którą przebiegał niegdyś szlak handlowy. Dawniej miasto było własnością kanoników regularnych laterańskich z klasztoru na Piasku we Wrocławiu, do których zjeżdżały osobistości takie jak królowa Bona. W czasie zjazdu biskupów w 1212 r. był tu Wincenty Kadłubek. W 1869 r. Mstów utracił prawa miejskie i do dziś ich nie odzyskał.

Zwiedzanie warto rozpocząć od **rynku** z zabytkowymi kamienicami, ciekawym miejscem jest też cmentarz z kaplicą z XVI w. oraz **zespół klasztorny w Mstowie-Wancorzowie** (Sanktuarium Wniebowzięcia NMP, ul. Targowa 2, Wancorzów) Późnobarokowy kościół pw. Wniebowzięcia NMP i św. Augustyna z XVIII w. stanowi sanktuarium, znajduje się w nim cudowny obraz Matki Boskiej z Dzieciątkiem – rytowa kopia jasnogórskiego

Skala Miłosna

obrazu. Obraz był własnością prywatną Zofii Widawskiej, która została cudownie uzdrowiona, a po kolejnych uzdrowieniach za przyczyną Matki Bożej Widawscy przekazali obraz do kościoła.

Nie można nie wspomnieć o przepięknym przełomie Warty z tzw. **Skalą Miłosną**. Przy ładnej pogodzie brzeg rzeki jest wspaniałym, dobrze zagospodarowanym miejscem na wypoczynek z rodziną. Na miłośników aktywnego wypoczynku czekają organizatorzy pięciogodzinnego spływu kajakowego na trasie Częstochowa-Mstów, w każdą sobotę i niedzielę począwszy od maja (początek godz. 9.00).

Skala Miłosna

Legenda głosi, że ciężko chora kobieta wysłała córkę po uzdrawiającą wodę. Kiedy córka długo nie wracała, kobieta wyruszyła na poszukiwanie. Znalazła dziewczynę w miłosnym uścisku z kochankiem i ze złości oboje zamieniła w kamień, który stoi przy brzegu rzeki do dziś.

OLSZTYN

www.olsztyn-jurajski.pl

Zamek w Olsztynie

Jura Krakowsko-Częstochowska to kraina białych skał i zielonych wzgórz. Na ponad 200 kilometrach szlaków turystycznych można podziwiać malownicze krajobrazy, zamkowe wzgórza, rezerваты przyrody z licznymi ostańcami i jaskiniami, a samopoczucie poprawi z pewnością korzystny dla zdrowia mikroklimat.

Najważniejszą atrakcją okolicy jest **góra Zamkowa** z ruinami średniowiecznego **zamku** – jeden z najbardziej malowniczych obiektów leżących na Szlaku Orlich Gniazd (dokładny opis zob. s. 58). Nieopodal wzgórza zamkowego znajduje się barokowy **kościół św. Jana Chrzciciela** (ul. Kościelna), zbudowany w latach 1722–1729 z kamienia pochodzącego z ruin zamku, a także zabytkowy spichlerz z XVIII w., który jest jednym z najcenniejszych przykładów staropolskiej architektury ludowej.

W pobliżu olsztyńskiego rynku stoi drewniana, zabytkowa chałupa wiejska, która z daleka przyciąga wzrok kolorowymi zdobieniami. W jej wnętrzu mieści się **ruchoma szopka** autorstwa Jana Wewióra z ok. 350 figurami (ul. Kühna 1, tel. 607414806).

Z myślą o pasjonatach nordic walking zaprojektowano trasę, która pozwala na odwiedzenie najważniejszych atrakcji turystycznych Olsztyna. Innym malowniczym szlakiem są drożki św. Idziego, które prowadzą przez **rezerwat przyrody „Sokole Góry”** do Zrębic, gdzie warto zwiedzić drewniany **kościółek św. Idziego**, leżący na Szlaku Architektury Drewnianej.

Kolejny rezerwat przyrody w okolicy Olsztyna to „Zielona Góra”. Jest tu unikatowa jaskinia „W Zielonej Górze”. Na północ od Olsztyna leżą Góry Towarne – pomnik przyrody nieożywionej z malowniczymi ostańcami i systemem jaskiń.

W okolicach Olsztyna kręcono filmy m.in. *Hrabina Cosel*, *Demony wojny* według Goi oraz *Młyn i krzyż*.

Spacer po dnie morza

Wyjątkową atrakcją stanowi spacer po dnie jurajskiego morza ścieżkami geologicznymi „Kamieniołom Kielniki” i „W krainie białych skał”.

Zamek w Olsztynie

INFORMACJE PRAKTYCZNE

Punkt Informacji Turystycznej pl. Piłsudskiego 15, tel. 34 3285313, olsztyn@slaskie.travel

Jurajska Informacja Turystyczna „OL-TUR-2” - Bogusław Bednarek, ul. Zamkowa 13, tel. 663770833

Jurajska Informacja Agroturystyczna, Stanisław Kozubek, ul. Główna 17, Zrębice 42-256 Olsztyn, tel. 34 3286228, 605532097.

NOCLEGI

„Biały Borek” Stajnia i Gospoda Biskupice, ul. Zrębska 93, tel. 600096708, www.stajnia.civ.pl

„Folwark Zrębice” Stanisław Kozubek, Zrębice, ul. Główna 17, tel. 34 3286228, www.folwark-zrebice.pl

„Jurajskie Klimaty” Monika Kosielak, Olsztyn, ul. Combika 6 A, tel. 502109161, www.jurajskieklimaty.pl

„Mały Dworek” – Hotel, Restauracja, Olsztyn, ul. Kühna 22, tel. 34 3285019, www.malydworek.com.pl

„Pod Aniołami” Katarzyna Kulińska-Pluta, Olsztyn, ul. Botaniczna 51, tel. 533176157, www.jurapodaniołami.pl

„U Anny” Anna Tomalska Olsztyn, ul. Zielona 28, tel. 34 3285306, 507940842, www.u-anny.pl

GASTRONOMIA

Restauracja „Spichlerz”, Olsztyn, ul. Kazimierza Wielkiego 2, tel. 609055161, www.spichlerz.net

„Zacisze” – lokal gastronomiczny, Olsztyn, ul. Zielona 23, tel. 34 3285194, 691034886

Zajazd „U Hermanów”, Olsztyn, ul. Kazimierza Wielkiego 9, tel. 34 3285195, 602139802, www.zajazduhetmanow.pl

„Mały Dworek” – Hotel, restauracja, Olsztyn, ul. Kühna 22, tel. 34 3285019, 784254875

Pizzeria, restauracja „Pod Zamkiem”, Olsztyn, ul. Zamkowa 3, tel. 34 3286424

JANÓW I OKOLICE

www.janow.pl

Gmina Janów, w której obrębie znajduje się m.in. miejscowość Złoty Potok, zachęca turystów do odwiedzin nie tylko pięknym krajobrazem, ale i jego przemyślanym zagospodarowaniem. Naszą wyprawę rozpoczynamy od **rynku** w Janowie, gdzie w Urzędzie Gminy znajduje się **„Galeria Po Schodkach”**, a w niej czasowe wystawy o tematyce związanej z regionem. Warto również wejść na wieżę urzędu, aby zobaczyć panoramę okolicy i zerknąć na wystawę „Jurajskie nietoperze”. Następnie kierujemy się w stronę Złotego Potoku drogą do Żarek – chodnikiem, a potem alejką leśną wzdłuż drogi ok. 1 km. Po prawej stronie mijamy Nadleśnictwo Złoty Potok, skręcamy przy figurce w prawo, i po lewej stronie naszym oczom ukazuje się **stajnia Wiking** (ul. Kościuszki 8, tel. 607989228), gdzie przy herbacie można odpocząć i przy okazji zobaczyć konie islandzkie, które pracowały kiedyś w polskich kopalniach.

Pałac Raczyńskich

Niedaleko znajduje się klasycystyczny **pałac Raczyńskich** (ul. Kościuszki 11, niedostępny do zwiedzania) z 1856 r., który został zbudowany z inicjatywy gen. Wincentego Krasińskiego, ojca naszego wieszca.

Obok, w dworku staropolskim mieści się **Muzeum Regionalne im. Zygmunta Krasińskiego** (ul. Kościuszki 11, tel. 34 3291162). Zygmunt Krasiński przebywał w Złotym Potoku do śmierci swej czteroletniej córki Elżbiety – od maja do września 1857 r. Elżbietka jest pochowana w kościele parafialnym pw. św. Jana Chrzciciela.

W dworku należącym do rodziny Krasińskich zobaczyć można pamiątki i dokumenty związane z postacią poety, a także m.in. pianino będące podarunkiem dla muzy Zygmunta, Delfiny Potockiej. Instrument, który pomagał wybierać sam Fryderyk Chopin, został sprowadzony z Paryża.

Po wyjściu z muzeum kierujemy się – obok stawu Irydion – ok. 500 m na południe w stronę kościoła z XIV w., gdzie warto zobaczyć m.in. Kaplicę Krasińskich i Kaplicę Matki Bożej. Przechodzimy przez rynek, zerkamy na studnię i ulicę mjr. Wrzoska idziemy w stronę hotelu Kmicic. Mijamy park linowy (tel. 664450692, 606452137) i dalej ulicą Kościuszki podążamy na przystanek PKS w Złotym Potoku. Wariant dłuższy przewiduje jeszcze przejście wzdłuż

Staw Amerykan

stawu Amerykan (ok. 500 m), przy którym znajdują się tereny rekreacyjne i wejście na teren rezerwatu Parkowe. Oprócz rezerwatu Parkowe w gminie Janów są również rezerwaty Bukowa Kępa i Ostrężnik.

Rezerwat Parkowe

Na skraju lasu odnajdujemy ścieżkę rowerową i skręcamy pod górkę w lewo, aby dotrzeć do **Grotty Niedźwiedziej** mniej więcej w połowie pagórka. Po jej pokonaniu (można tego dokonać bez specjalistycznego ekwipunku) wracamy do ścieżki rowerowej, mamy po prawej stronie polanę, a po lewej strome skały Parkowe. Schodzimy w prawo w dół, do **źródła Spełnionych Marzeń**.

Obok źródła znajduje się staw nazwany przez Krasińskiego Sen Nocy Letniej. Staw podobno ma moc zapamiętywania ludzkich twarzy, odtwarza ich obraz przy świetle księżyca. Może którejś nocy pokaże twarz wieszca Zygmunta? Po prawej stronie stawu stoi dawny **młyn wodny Kołaczew** z XIV w., leżący na Szlaku Architektury Drewnianej. Wracamy drogą asfaltową, kierując się w prawo, aż docieramy do ścieżki pieszo-rowerowej, która zaprowadzi nas na ulicę Kościuszki, a idąc nią, dojdziemy do Złotego Potoku, do przystanku PKS. Naprzeciwko stoi ufundowana w czasach powstania styczniowego kapliczka upamiętniająca walkę brata Alberta Chmielowskiego.

Stworzona przez hrabiego Edwarda Raczyńskiego pstrągarnia, była w XIX w. pierwszym i największym pstrągowym gospodarstwem rybackim w kontynentalnej Europie. Nie dość, że pstrągarnia działa do dziś i można tu kupić żywe ryby, które po przygotowaniu fantastycznie

Pstrągarnia w Złotym Potoku

Brama Twardowskiego

To skalny ostaniec nazwany tak przez samego Krasieńskiego ze względu na dziurę w wapieniu, którą – według legendy – zrobił Twardowski, dosiadając koguta i odbijając się od skały.

do lasów złotopotockich jest **Brama Twardowskiego**. Inne ostańce, które warto zobaczyć, to nazwane również przez naszego romantycznego wieszca **Diabelskie Mosty** w rezerwacie Parkowe (15 m bloki porożcinane szczelinami). W Złotym Potoku znajduje się również prehistoryczne osiedle Wały, grodzisko skalne zamieszkiwane od VIII do XI w. Na szczycie skały, w widocznym do dziś półokrągłym wgłębieniu składano ofiary dziękczynne dla bożka Światowita o czterech twarzach. Ok. 6 km od Janowa znajdują się ruiny kolejnego zamku położonego na Szlaku Orlich Gniazd – **Ostrężnika** (więcej zob. s. 58).

Od Janowa biegnie bardzo wygodna ścieżka rowerowo-pieszka prowadząca przez Złoty Potok i Dolinę Wiercicy, aż do zamku w Ostrężniku. Na rowerze całą trasę możemy zwiedzić w jeden dzień. Warto przyjechać tutaj zwłaszcza podczas trwania imprez w ramach **Jurajskiego Lata Filmowego** (trzeci weekend lipca) albo na **Święto Pstrąga** (pierwszy weekend sierpnia). W Jurajskim Grodzie w Piasku koło Janowa warto zwiedzić **Park Miniatur Zamków Jurajskich** z wieloma atrakcjami dla dzieci oraz skosztować pyszności w restauracji z kamiennymi grill-barami, wędzarnią i piecami chlebowymi (ul. Częstochowska 14, tel. 607284626, www.jurajskigrod.pl), a po obiedzie można przejechać Jurajską Karawaną Konną do Zaczarowanego Lasu (ul. Sportowa 62, tel. 34 3631365, www.lecholand.pl).

Kajakami po Jurze

W pobliżu Janowa, między Sygontką a Karczewicami, można skorzystać z nietypowej dla Jury atrakcji – spływu kajakowego. Prowadzi on rzeką Kozyrką i Wiercicą i liczy ok. 19,5 km długości, które pokonuje się średnio w 4,5 godziny. Spływ prowadzi też przez sztuczny zalew „Julianka” i daje możliwość obejrzenia tzw. Niebieskich Źródeł, bijących w dnie zalewu (gmina Przyrów).

Złoty Potok – Staw Amerykan

INFORMACJE PRAKTYCZNE

Punkty Informacji Turystycznej ⓘ (Gminna Biblioteka Publiczna w Janowie), ul. Częstochowska 1, tel. 34 3661609, janow@slaskie.travel

Organizator spływów: JuraPolska tel. 692475825 www.jurapolska.com

NOCLEGI

Hotel Kmicic ***, ul. Mjr. Wrzoska 35, 42-253 Złoty Potok tel. 34 3278064, 34 3278251
Gościniec na Orlim Szlaku, Piasek gm. Janów, ul. Częstochowska 14, 42-253 Janów, tel. 34 3278756, gosciniec@naorlimszlaku.pl

GASTRONOMIA

Smażalnia pod Lasem ul. Leśna 10, Sygontka k. Złotego Potoku, tel. 604381163, www.smazalniapodlasem.pl

Pstrągarnia Raczyńskich w Złotym Potoku, ul. Kościuszki 100, tel. 34 3278076

SIEDLEC

www.siedlec.cba.pl

Pustynia Siedlecka

Wyjątkowym miejscem jest tu dwudziestohektarowy, piaszczysty obszar na terenie Siedlca, zwany Pustynią Siedlecką, na której piasek pochodzi w okresie lodowcowego. Na tych terenach jest organizowana impreza plenerowa Pustynny Piknik. W Siedlcu znajduje się też **kamieniołom** zwany warszawskim. Kolejną atrakcją Siedlca jest **Ranczo Piekło** (ul. Częstochowska 38a, tel. 34 3278689, 661234698), zbudowane w stylu Dzikiego Zachodu, gdzie można nauczyć się jazdy konnej w stylu western, zjeść pyszny obiad, przespać się po podróży w jednym z czterech pokoi trzyosobowych, będących do dyspozycji gości, lub przeciwnie – szaleć przy muzyce country.

Twardowski i diabeł

Według legendy, diabeł goniący Twardowskiego był tak blisko, że przed Twardowskim otworzyły się bramy piekła, a ogień stamtąd bijący wypalił ziemię i zamienił ją w pustynię.

INFORMACJE PRAKTYCZNE

Punkt Informacji Turystycznej (przy Schronisku PTSM), ul. Szkolna 8, tel. 34 3278512, siedlec@slaskie.travel

NOCLEGI

Szkolne Schronisko Młodzieżowe w Siedlcu 55 miejsc, ul. Szkolna 8, 42-253 Janów, tel. 34 3278512, 601057180, www.schroniskosiedlec.cba.pl

LELÓW

www.lelow.pl

Okolo 35 km na wschód od Częstochowy leży Lelów, urokliwe małe miasteczko, gdzie zachował się **rynek** z pomnikiem króla Kazimierza Wielkiego, który w 1341 r. nadał Lelowowi prawa miejskie. W miejscowości dużą rolę odgrywają kultura i tradycja żydowska, tu został pochowany cadyk Dawid Biderman – do ohelu cadyka przybywają chasydy z całego świata na przełomie stycznia i lutego. Obok ohelu znajduje się **synagoga** (ul. Ogrodowa 3), użytkowana dziś tylko przy okazji pielgrzymek do grobu cadyka. Zwiedzając miasto, warto również wstąpić do **kościółka parafialnego pw. św. Marcina** (ul. Klasztorna 8), gdzie znajduje się krzyż cudownie ocalały podczas pożaru w 1939 r. oraz kaptlica Matki Boskiej Pocieszenia.

Dom Modlitwy

Czulent

Regionalne specjały

Cykliczne Święto Ciulimiu i Czulentu odbywa się w Lelowie w drugiej połowie sierpnia, zaś regionalnym napojem, którego nie można sobie odmówić, jest wyjątkowa lelowska śliwowica.

Będąc w Lelowie nie można odmówić sobie degustacji wyjątkowej regionalnej potrawy: czulentu. To żydowskie danie świąteczne na bazie ziemniaków, kaszy, mięsa oraz przypraw. Lelowskie gospodynie przepis na czulent przerobiły według własnego uznania i polskiego smaku, w ten sposób powstał ciulim.

GASTRONOMIA

Restauracja Lelowianka w Lelowie, plac Partyzantów 28, 42-235 Lelów, tel. 34 3550022 (restauracja serwuje tradycyjny ciulim oraz czulent)

KONIECPOL

www.konieczpol.pl

Pałac w Konieczpolu

Najstarszym zabytkiem Konieczpola jest XVII-wieczny, murowany **pałac w Chrzęstowie**, wybudowany z inicjatywy Aleksandra Konieczpolskiego. Zamek pierwotnie miał pełnić funkcję obronną, został jednak przebudowany i zamieniony na rezydencję magnacką po osiedleniu się Czapskich. Do dziś zachowały się pałac murowany, oficyna kuchenna i stajenna, murowana baszta oraz park z pierwszej połowy XVII w. Innym wartym zobaczenia miejscem jest wspinały wczesnobarokowy **kościół pw. św. Trójcy** (ul. Mickiewicza 2, tel. 34 3551593), również z XVII w., w którym można podziwiać ołtarz główny, osiem barokowych ołtarzy bocznych, obraz św. Trójcy, barokową ambonę i rokokowe zacheuszki – wszystko z XVII w.

Wśród ciekawych pomników na terenie Konieczpola warto wspomnieć o obelisku, umieszczonym na skwerku przy ulicach Partyzantów i Kościelnej, który jest związany z osobą świętego brata Alberta. Na tym miejscu bowiem znajdował się szpital, w którym ranny w powstaniu styczniowym Adam Chmielowski był leczony. Niedaleko od Konieczpola, w miejscowości Melchów podczas powstania styczniowego rozegrała się bitwa, w której Adam Chmielowski został ciężko ranny w nogę i na karabinach wyniesiony z pola walki. Pamiątkę po żołnierzach poległych w bitwie stanowi krzyż stojący na wschodnim skraju wsi, z 86 metalowymi sękami – odpowiadającymi liczbie poległych powstańców.

Kościół św. Trójcy

POWIAT
MYSZKOWSKI

MYSZKÓW

www.miastomyszkow.pl

Pałac Fabrykanta w Myszkowie

Myszków to miasto nad Wartą, historycznie należące do Małopolski. Przez miasto przebiega jedna z najstarszych linii kolejowych w Polsce (Kolej Warszawsko-Wiedeńska). Warto tu zobaczyć tzw. **Pałac Fabrykanta** (ul. Kościuszki 8, tel. 784054841, 34 3137062, www.palacfabrykanta.pl), czyli obiekt wybudowany w latach 1883-1897 dla rodziny Schmelzerów. Dziś w pałacu mieści się restauracja, która serwuje dania kuchni polskiej i europejskiej, jednocześnie zapraszając również do winiarni i kawiarni. Z kolei w Myszkowie-Mrzygłodzie znajduje się **sanktuarium pw. Wniebowzięcia NMP Królowej Różańca Św.** (ul. św. Jądwigi Królowej), leżące na szlaku Mariaszell-Częstochowa. Renesansowo-barokowy dziś kościół, pierwotnie o charakterze obronnym został ufundowany przez Stanisława Warszyckiego (właściciela zamku w Pilicy) w XVII w.

GASTRONOMIA

Pizzeria Capri, ul. Sikorskiego 18a, tel. 34 3157414, poczta@pizzeria-capri.pl

Restauracja Pizzeria Riva, ul. Sikorskiego 53e, tel. 34 3135588

Restauracja Fuerte w Myszkowie, ul. Kwiatkowskiego 3b, tel. 728895022, info@fuerte-myszkow.pl

Kukubara Bowling Center & Hotel, ul. 1 Maja 126, tel. 697000100, kukubara@kukubara.com

Restauracja & Noclegi Sroslak, ul. Pułaskiego 7, tel. 664124741, biuro@restauracja-bzsroslak.pl

NIEGOWA

www.niegowa.pl

Zamek Mirów

Na terenie powiatu myszkowskiego znajdują się dwie malownicze warownie położone na Szlaku Orlich Gniazd – ruiny **zamku Mirów** oraz odbudowany **zamek w Bobolicach** (więcej s. 57), którego oficjalne otwarcie miało miejsce we wrześniu 2011 r. Między zamkami przez Grzędę Mirowską prowadzi niezwykle malowniczy odcinek czerwonego Szlaku Orlich Gniazd. Dwa kilometry na północny zachód od Mirowa w miejscowości Łutowiec na dwudziestometrowej skale zachowało się kilkanaście kamieni wapiennych – pozostałości po dawnej strażnicy. Na terenie gminy Niegowa znajdują się również liczne jaskinie, których eksploracja wymaga umiejętności oraz specjalistycznego sprzętu.

Zamek Bobolice

INFORMACJE PRAKTYCZNE

Punkt Informacji Turystycznej (Gminny Ośrodek Kultury), tel. 34 3151201, ul. Wojska Polskiego 2, niegowa@slaskie.travel

NOCLEGI

Hotel Bobolice, 42-320 Niegowa, Bobolice, tel. 34 3288002, www.zamekbobolice.pl

Gospodarstwo Agroturystyczne „Zacisze” Barbara Noszczyk, Brzeziny 1, 42-320 Niegowa, tel. 34 3154221, 503546261, noszczyk@turist.pl

Noclegi Orlik, Mirów 38, 42-320 Niegowa, tel. 343154180, 512178549, www.orliknoclegimirow.pl

Gospodarstwo Agroturystyczne Zofia Morawiec, Łutowiec 13, 42-320 Niegowa, tel. 34 3154021

GASTRONOMIA

Bar „Skowronek”, Mirów 16, Niegowa

Restauracja Zamek Bobolice, tel. 34 3288002, 42-320 Niegowa, Bobolice

KOZIEGŁOWY

www.kozieglowy.pl

Koziegłowy słyną z plecionek z osikowych wiórków, czyli z łyka. Plecionki takie stanowią surowiec do wyrobu kapeluszy, koszyków i dekoracji, np. kwiatów. Proces obróbki osikowego klocka ręcznym heblem na prawie przezroczyste wiórki, które barwi się na żywe kolory i przetwarza na piękne ozdoby można zobaczyć na własne oczy, odwiedzając jeden z warsztatów (Maria Chaładus, ul. Cegielniana 45, po rezerwacji telefonicznej tel. 34 3141895). Koziegłowy znane są też z produkcji sztucznych choinek. Warto wstąpić również do **kościółki św. Marii Magdaleny** (ul. Kościelna 4) z gotyckim prezbiterium z XV w. i barokową nawą z 1679 r. W pobliskim **CYNKOWIE** z kolei znajduje się drewniany **kościół św. Wawrzyńca** (ul. Graniczna 10) z XII w., odrestaurowany w 1955 r., wewnątrz znajdują się obrazy i rzeźby w stylu gotyckim i renesansowym.

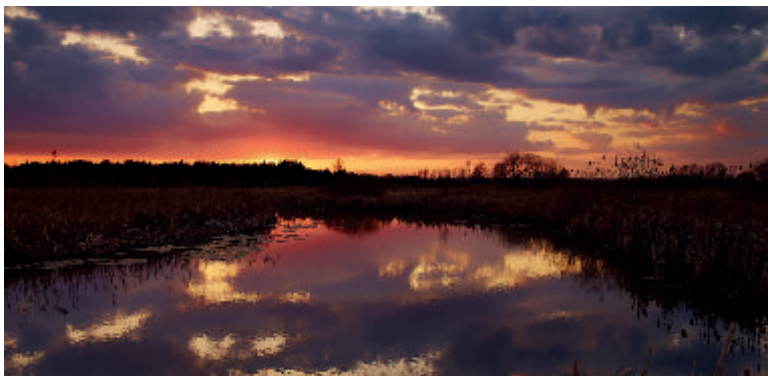
Wart uwagi w gminie Koziegłowy, a dokładnie w Hucie Szklanej jest **rezerwat Cisy** w **HUCIE STAREJ**, ponad dwuhektarowy obszar chroniący naturalne stanowisko cisa pospolitego w łągu jesionowo-olchowym. Warto dodać, że już w 1423 r. Władysław Jagiełło wydał zarządzenie chroniące cenne cisy.

Kościół św. Wawrzyńca

Rozporządzenie króla

„Jeśliby kto, wszedłszy w las, drzewa które znajdują się być wielkiej ceny, jak cis, albo im podobne, podrąbał tedy może być przez pana albo dziedzica pojman, a na rękojemstwo tym, którzy oń prosić będą, ma być dan”.

Łąki nad Wartą w gminie Koziegłowy

INFORMACJE PRAKTYCZNE

Punkt informacji Turystycznej ⓘ (Miejsko Gminy Ośrodek Promocji Kultury), ul. Żarecka 28, tel. 34 3141261, kozieglowy@slaskie.travel

NOCLEGI

Stary Młyn**, ul. Częstochowska 66, 42-350 Koziegłowy, tel. 34 3150280, 601099223, www.stary-mlyn.cze.pl, stary-mlyn@cze.pl

Karczma-Hotel Czardasz***, ul. Częstochowska 64, 42-350 Koziegłowy tel. 34 3150500, 660536810 www.karczmaczardasz.pl, biuro@karczmaczardasz.pl

GASTRONOMIA

Restauracja EM w Koziegłowach 🇵🇱 ul. Żarecka 72, tel. 34 3141461, www.restauracja-em.pl

PORAJ

www.ugporaj.pl

Na amatorów sportów wodnych czeka **Zalew Porajski** – sztuczny zbiornik zaporowy na Warcie wraz usytuowanymi wokół niego ośrodkami rekreacyjno-sportowymi. W okolicy można skorzystać z wypożyczalni sprzętów wodnych i wypocząć, m.in. na łodziach żaglowych, jachtach kabinowych, rowerach wodnych, nartach, kajakach i deskach surfingowych.

Plaża nad zalewem

Zalew w Poraju

NOCLEGI I GASTRONOMIA

Hotel-Restauracja „Jaś i Małgosia”, ul. Kosmiczna 2, 42-360 Poraj tel. 34 3440707, www.jas-malgosia.pl

Hotel Kinga*, ul. Nadrzeczna 35, Żarki Letnisko, 34 3144070, www.hotel-kinga.pl

Centrum Konferencyjno-Szkoleniowe „Poraj”, ul. Wojska Polskiego 79, Jastrząb k. Poraja, tel. 34 3145131, www.szkolenia-poraj.pl

ŻARKI

www.umigzarki.pl

Najstarsza dzielnica Żarek – Leśniów jest znana ze słynącej z wielu łask **figurki Matki Bożej** (Sanktuarium Matki Bożej Leśniowskiej Patronki Rodzin, ul. Leśniowska 99). Najwięcej pielgrzymów przybywa

Cudowna figurka

Jak głosi legenda, kiedy Władysław Opolczyk wracał z Rusi na Śląsk, było niezwykle gorąco, a w okolicy nigdzie nie można było znaleźć wody. Wszyscy wraz z władcą zaczęli się modlić o wodę do Matki Bożej. Zostali wysłuchani, bo z ziemi wytrysnęło źródło czystej wody. Na pamiątkę tego niezwykłego wydarzenia w podziękowaniu Maryi za cud, Władysław Opolczyk umieścił w drewnianej kapliczce figurkę Matki Boskiej.

Sanktuarium Matki Boskiej Leśniowskiej

Kirkut w Żarkach

w dzień Nawiedzenia NMP, czyli 2 lipca, kiedy to odbywa się odpust. Przy sanktuarium bije źródółko, z którego woda ma podobno moc uzdrawiającą. Opiekunami sanktuarium są ojcowie paulini.

W Żarkach znajduje się również zespół **zabytkowych stodół** z drugiej połowy XIX i początku XX w., wokół którego w każdą środę i sobotę jest organizowany ogromny jarmark, na którym można kupić m.in. chleb tatarszuch i żareckie obwarzanki odpustowe. W centrum miasteczka znajdziemy jedyny w województwie śląskim **Szlak Kultury Żydowskiej**, wiodący od parkingu przy ul. Koziegłowskiej, poprzez kirkut na Kierkowie (ponad 1100 macew) do dawnej synagogi – obecnie domu kultury (ul. Moniuszki 2, Punkt Informacji Turystycznej, tel. 728998806). Przy ul. Berka Joselewicza i ul. Kościelnej warto zwrócić uwagę na charakterystyczną zabudowę. Stary rynek stanowi finał wycieczki – do 1942 r. istniało tu getto żydowskie.

Warto zwiedzić także **ruiny kościoła św. Stanisława**, u którego podnóża przebiega tzw. kuesta jurajska – charakterystyczny próg skalny. Ze wzgórza roztacza się wspaniały widok na pradolinę rzeki Warty. Nieopodal Żarek (2 km) odnajdziemy **ruiny strażnicy w PRZEWODZISZOWICACH**, która niegdyś była wieżą mieszkalno-obronną, niezwykle trudną do zdobycia.

Na terenie gminy Żarki znajduje się **Pustelnia Ducha Świętego w CZATACHOWEJ** (Czatachowa 50), miejsce wyciszenia i modlitwy dla wspólnoty pustelników, których opiekunem jest św. Antoni Pustelnik (odbywają się tam również dni skupienia dla młodzieży).

Przez urokliwie położone wioski Ostrów i Przybynów przebiega **Szlak Edukacyjnych Zagród Agroturystycznych**. W zagrodzie Maciejówka w **OSTROWIE** (ul. Jurajska 70, tel. 609989464) można spróbować wysmienitych pierogów, w koziej zagrodzie podziwiać stado kóz i kupić mleko oraz jego przetwory (ul. Polna 3, tel. 698780055), w zagrodzie strusiej spotkać się z wielkimi ptakami i poznać ich zwyczaje (ul. Przybynów, ul. Łakowa 22, tel. 602310097, natomiast w Agrogospodarstwie pod Skalką w **PRZYBYNOWIE** mieszkają m.in. kangur, wielbłąd i alpaka. W Przybynowie działa również **Miniskansen Wsi Jurajskiej** – oryginalny XIX-wieczny dom z autentycznym wyposażeniem oraz kuźnia (ul. Szkoła 34, tel. 601959790).

Ruiny strażnicy w Przewodziszowicach

INFORMACJE PRAKTYCZNE

Punkt Informacji Turystycznej (Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Żarkach), ul. Moniuszki 2, tel. 728998806, zarki@slaskie.travel

NOCLEGI

Karczma Wiejska – Noclegi, ul. Koziegłowska 8, 42-310 Żarki, tel. 34 3217940, 502785481, www.wiejskie-siolo.com.pl

Pokoje Gościnne, ul. Leśna 1, 42-310 Żarki, tel. 666012643

POWIAT
ZAWIERCIAŃSKI

ZAWIERCIE

www.zawiercie.eu

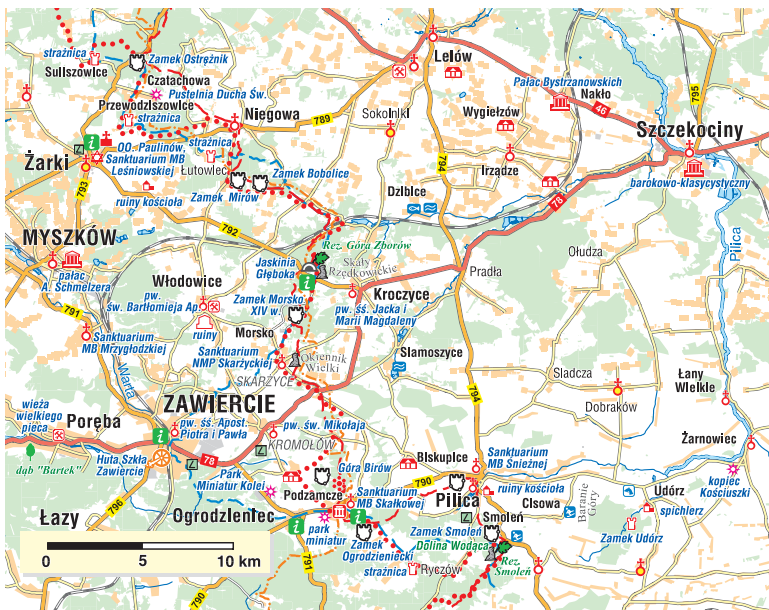

Huta Szkła

Początki terenów dzisiejszego miasta Zawiercia sięgają XII w., kiedy to istniała tu wieś Kromołów, dziś będąca dzielnicą Zawiercia. Nazwa miasta jest związana z przepływającą nieopodal rzeką Wartą (miasto jest „za Wartą”). Jednym z najbardziej znanych przedsiębiorstw w okolicy jest niewątpliwie **Huta Szkła Zawiercie** 🍷 (ul. Towarowa 18, tel. 32 6721641, www.hsg.pl), doceniana za swoje wyroby ze szkła kryształowego unikatowej, ręcznej produkcji. Jako obiekt położony na Szlaku Zabytków Techniki huta jest udostępniona dla zwiedzających. Nad miastem górują wieże neogotyckiej **bazyliki mniejszej pw. św. św. Apostołów Piotra i Pawła** (ul. H. Sienkiewicza 4). Kościół stanowi symbol miasta, stąd jego obecność w nowym herbie Zawiercia. Do ciekawych miejsc należy również XIX-wieczny zespół

U źródeł Warty

Z Zawiercia, a konkretnie z Kromołowa wypływają źródła rzeki Warty – w miejscu głównego źródła w 1830 r. postawiono kaplicę św. Jana Nepomucena.

osiedli robotniczych Towarzystwa Akcyjnego Zawiercie, a także cmentarz żydowski (ul. Daszyńskiego).

W program zwiedzania Zawiercia warto wpisać **kościół pw. św. Trójcy i św. Floriana** w Zawierciu-Skarżycach (ul. Okiennik), powstały w 1610 r. jako reakcja sekretarza króla Stefana Batorego na zajęcie kościoła w Kromołowie przez arian (stąd też wezwanie parafii, gdyż arianie byli przeciwnikami Trójcy Św.). Trzy okrągłe kaplice są symbolem Trójcy Św. Świątynia ta została uznana za Sanktuarium Najświętszej Maryi Panny Skarżyckiej w 1999 r., a przedmiotem kultu jest obraz Matki Bożej z Dzieciątkiem z XVI w. w lewym bocznym ołtarzu.

Bazylika św. św. Apostołów Piotra i Pawła

Kościół pw. św. Mikołaja w Kromołowie (Zawiercie-Kromołów, ul. Jurajska 8), zajęty przez arian, wrócił na łono katolicyzmu w 1574 r., gdyż jego właściciel, Mikołaj Firlej, przyjaciel Jana Kochanowskiego nawrócił się na katolicyzm. Wewnątrz znajdują się: neorenesansowy ołtarz główny i barokowe ołtarze boczne, wczesnobarokowa kamienna chrzcielnica, a posadzka wyłożona jest marmurem checińskim. W Kromołowie znajduje się drugi zawierciański **cmentarz żydowski**, pochodzący z XVIII w. (warto zobaczyć m.in. kwatery z czasów I wojny światowej). W Zawierciu-Bzowie z kolei znajduje się zabytkowy **pałacyk** z XIX w., wypływają źródła Czarnej Przemsy, warto również zobaczyć Skalę Rzędową ze stanowiskiem archeologicznym, w Marciszowie zaś do dziś zachowała się kapliczka z pierwszej połowy XIX w.

MORSKO

www.morsko.com.pl

Niedaleko Zawiercia w Morsku znajdują się **ruiny** jednego z zamków na Szlaku Orlich Gniazd, zwanego Bąkowiec (zob. s. 57). Nieopodal ruin wznosi się nowoczesny ośrodek wypoczynkowy, oferujący m.in. sztucznie naśnieżany i oświetlony stok narciarski oraz lodowisko, korty tenisowe, pole golfowe, a w sezonie letnim basen (tel. 32 6737631, www.morsko.com.pl).

Ruiny Zamku Bąkowiec w Morsku

INFORMACJE PRAKTYCZNE

Punkt Informacji Turystycznej ul. Piastowska 1, Zawiercie, tel. 32 6721661, zawiercie@slaskie.travel

Punkt Informacji Turystycznej (Dworzec PKP), ul. Grunwaldzka 6, Zawiercie, tel. 32 7103715, zawiercie2@slaskie.travel

INNE ATRAKCJE

Kryta pływalnia, ul. Pomorska 61, Zawiercie, tel. 32 6724360

NOCLEGI

Hotel „OSiR”, ul. Moniuszki 10, tel. 32 6722332

Hotel „Putex”, ul. Paderewskiego 61, tel. 32 6725711

Hotel Zawiercie Business & Leisure****, ul. Wierzbowa 6, tel. 32 6702020, www.hotelzawiercie.pl, hotel@hotelzawiercie.pl

Willa Verde Hotel****, ul. Mrzygłodzka 273, tel. 32 6703800, www.villaverde.pl

Ośrodek Wypoczynkowo-Szkoleniowy „MORSKO” Morsko-Łęczec, tel. 32 6721074

GASTRONOMIA

Restauracja Grecka IRINI, ul. Jurajska 138, Zawiercie, tel. 32 6716624, www.irini.pl

Karczma „U Stacha”, ul. Paderewskiego 114, 42-400 Zawiercie, tel. 32 6715355 ww.karczmaustacha.pl

Restauracja „RIVA”, ul. Wierzbowa 16b, 42-400 Zawiercie, tel. 32 6775000

OGRODZIENIEC

www.ogrodzieniec.pl

Zamki w miniaturze

Park Miniatur to jedyne w Polsce miejsce, gdzie zobaczyć można, jak wyglądały zamki i warownie leżące na Szlaku Orlich Gniazd w czasach swej największej świetności.

Główną atrakcją gminy Ogrodzieniec jest oczywiście **zamek** opisany w rozdziale o Szlaku Orlich Gniazd (zob. s. 55), a także **góra Birów** (zob. s. 56). Obok znajduje się **Park Miniatur Zamków Jurajskich** (ul. Zamkowa 33, tel. kasa 32 6723092, tel. biuro 784744737, www.park-ogrodzieniec.pl).

Chyba każdy, kto oglądał ruiny, próbował sobie wyobrazić całość budowli. W parku jest to możliwe, ponadto można porównać warownie według ich wielkości, gdyż wszystkie makieety są wykonane w skali 1:25. Dodatkowym atutem są maszyny wojenne, wieża oblężnicza, wieża strażnicza i most zwodzony, przybliżające sposób prowadzenia działań wojennych w tych zamierzchłych czasach. Rodzinny plac zabaw stanowi atrakcję dla dzieci – na nim również znajdują się zamki, tyle że dmuchane.

Rekonstrukcja Grodu Królewskiego na Górze Birów

W Podzamczu (ul. Kościuszki 33, Ogrodzieniec). W 1818 r. mieszkańcy Podzamcza objawiła się Maryja i na tym miejscu umieszczono jej wizerunek. Wierni codziennie wchodzili po drabinie i zapalali świecę przed obrazem. W końcu w latach pięćdziesiątych ubiegłego stulecia zbudowano tam niewielką kaplicę z ułamków skał, która została zastąpiona przez nową kaplicę z zakrytą w 2000 r.

W Ogrodzieniu warto odwiedzić dwuhektarowy **Park Miniatur Kolei** (ul. Kościuszki 107, www.park-kolejowy.pl, tel. 32 6735124), prezentujący pociągi w skali 1:8, 1:12 oraz 1:32. Atrakcją jest też przejazd minitaborem przez tunele, mosty i wiadukty. W samej gminie Ogrodzieniec warto poznać stawy śródlądne w Józewowie, ruiny fabryki prochu, dawny kamieniołom, fermę strusi afrykańskich w Kiełkowicach (ul. Łąki 90, Kiełkowice, Ogrodzieniec, www.fermastrusi.pl, tel. 32 6775752) czy ruiny strażnicy w Ryczowie.

Sanktuarium Matki Boskiej Skałkowej

W pobliżu znajduje się park linowy, a kilkaset metrów na północ – Suchy Poleć – punkt widokowy w pobliżu drewnianej osady na górze Birów z dwoma powojennymi bunkrami u stóp. Ze względu na swoje położenie i walory krajobrazowe Podzamcze jest również idealnym miejscem dla tych turystów, którzy uprawiają wspinaczkę skałkową (**Skalne Miasto** w Podzamczu).

Nieopodal zamku ogrodzienieckiego w Podzamczu przy głównej drodze nr 790 w stronę Pilicy znajduje się urokliwe **Sanktuarium Matki Boskiej Skałkowej** (kościół

Park Miniatur Zamków Jurajskich w Podzamczu

INFORMACJE PRAKTYCZNE

Punkty Informacji Turystycznej (Związek Gmin Jurajskich), plac Wolności 42, tel. 32 6733364, ogrodzieniec@slaskie.travel, info@jura.info.pl, www.jura.info.pl

Punkty Informacji Turystycznej „New Standard”, ul. Kościuszki 11, tel. 32 6732914, ogrodzieniec2@slaskie.travel

Punkty Informacji Turystycznej (Zamek w Podzamczu – Kasa), ul. Zamkowa, tel. 32 6732285, podzamcze@slaskie.travel, biuro@zamek-ogrodzieniec.pl, www.zamek-ogrodzieniec.pl, www.ogrodzieniec.pl, www.jura.info.pl, www.jura-it.pl

NOCLEGI

Hotel Centuria Wellness & Spa, ul. Centuria 1, tel. 32 6783500, www.hotelcenturia.pl,
Poziom 511 design Hotel & Spa, Podzamcze, ul. Bonerów 33, tel. 32 7462800,
www.poziom511.com

Centrum Rozrywki „JURA”, ul. Kościuszki 107, tel. 32 6735124, www.jura-centrum.pl

Oberża „CZARNY PIES”, ul. Kościuszki 4A/1, tel. 32 6735703, www.czarnypies.pl

Gościniec pod Lilijką, ul. Wojska Polskiego 21, Podzamcze, tel. 32 6732145

Zajazd agroturystyczny „KA-JA”, Kiełkowice, ul. Łąki 77, 42-440 Ogrodzieniec,
 tel. 32 6775735, www.kaja.tur.pl

Agroturystyka „ORLIK” Kiełkowice, ul. Turystyczna 132, 42-440 Ogrodzieniec,
 tel. 32 6733302, www.jura.turist.pl

Pokoje gościnne „SKALNY”, ul. Partyzantów 8, 42-440 Podzamcze, tel. 32 6733317

GASTRONOMIA

„Restauracja w Ratuszu”, plac Piłsudskiego 17, 42-440 Ogrodzieniec,
 tel. 506046200 www.restauracjawratuszu.pl

Oberża „CZARNY PIES”, ul. Kościuszki 4A/1, tel. 32 6735703, www.czarnypies.pl,

Karczma Jurajska – pokoje Gościnne, plac Jurajski 1, Podzamcze, tel. 32 6732079
www.karczmajurajska.com

PORĘBA

www.umporeba.pl

W Porębie, osadzie założonej w XIV w., leżącej nad Czarną Przemszą w powiecie zawierciańskim, co roku odbywa się Światowy Festiwal Prażonek. W największych na świecie kociołkach przygotowuje się kilogramy kiełbasy, ziemniaków, boczku i cebuli przyprawionych solą i pieprzem. Warto dodać, że tradycyjne żeliwne kociołki z dokręcaną pokrywką produkuje się jeszcze tylko w Porębie.

Jednym z najstarszych zabytków techniki w województwie śląskim jest **wieża wyciągowa** w Porębie właśnie – wieża pochodzi z 1798 r. Wiekowy jest również inny zabytek, mianowicie dąb Bartek o obwodzie 600 cm, mający ponad 700 lat. Bartek jest najstarszym pomnikiem przyrody w województwie. Poręba posiada też stare drzewa innego gatunku – dwie trzystuletnie lipy stojące na Krzemieniu przy trasie Zawiercie-Siewierz; są też koledzy Bartka – starodrzew 92 dębów przy ul. Przemysłowej.

Słynne porębskie prażonki

INNE ATRAKCJE

Kąpielisko Odkryte MOSiR Poręba, ul. Zakładowa 13

ŁAZY

www.lazy.pl

W gminie Łazy znajduje się mała miejscowość Niegowonice, przejeżdżając nieopodal warto choć na chwilę zatrzymać się przed **kościółem barokowo-klasycystycznym pw. św. Franciszka** (ul. Kościelna 3), a także poświęcić choć kilka minut na refleksję na XVIII w. cmentarzu parafialnym przy ul. Cmentarnej. Na peryferiach Niegowonic wznosi się Kromolowiec, ostaniec wapienny stanowiący początek Pasma Smoleńsko-Niegowonickiego. Ze wzgórza rozpościera się wspaniały widok na cztery strony świata, m.in. na Pustynię Błędownską. Nie trzeba chyba dodawać, że takie miejsce jest idealne na wspinaczkę – wytyczono tam kilkanaście dróg wspinaczkowych (szczegół

Ostaniec wapienny na Kromolowcu

na stronie www.wspinianie.pl). Na terenie gminy Łazy znajduje się również piękny **rezerwat przyrody góra Chełm**, chroniący ponadwustuletni las bukowy.

INNE ATRAKCJE

Park wodny Jura, ul. Kościuszki 46a, Łazy, tel. 32 6709790, www.parkwodnyjura.pl

WŁODOWICE

www.wlodowice.pl

We Włodowicach do naszych czasów zachowały się **ruiny pałacu** należącego do kasztelana krakowskiego Stanisława Warszyckiego. W 1870 r. kolejny właściciel, Michał Poleski, założył w tym miejscu wyższą szkołę ogrodniczą z laboratorium chemicznym, kolekcją minerałów i okazów flory, pałac jednak po kilku pożarach znajduje się w ruinie. Atrakcją Włodowic są z pewnością **Skąły Rzędkowickie**, idealne miejsce na wspinaczkę skałkową (zob. s. 38).

Skąły Rzędkowickie

NOCLEGI

Ośrodek Wypoczynkowy „Orle Gniazdo” Hucisko, 42-421 Włodowice, Tel. 34 3217377, www.orle-gniazdo.com.pl, info@orle-gniazdo.com.pl

Hotel i karczma „Skalny”, ul. Jurajska 145, Rzędkowice, 42-421 Włodowice, tel. 506636506

INNE ATRAKCJE

Jurajskie Centrum Wspinaczki i Rekreacji Danuty i Zbigniewa Wach Rzędkowicach 164, tel. 34 3156070

KROCZYCE

www.kroczyce.pl

W Kroczycach warto zobaczyć mury w 1818 r. **kościół św. św. Jacka i Marii Magdaleny** (ul. 1 Maja 2). Niezwykły ołtarz główny w tej świątyni wykonany został z bryły kalcytu w kształcie grotty z Lourdes. W bocznych nawach znajdują się XVIII-wieczne obrazy, a przy kościele jest usytuowany cmentarz parafialny z XIX w. W okolicy Kroczyce przyjeżdżają również miłośnicy wspinaczki skałkowej, których przyciąga m.in. góra Zborów, Kołoczek czy Apteka. Na terenie **PODLESIA** utworzono Centrum Dziedzictwa Przyrodniczego i Kulturowego Jury, w którego skład wchodzi zaplecze edukacyjne z budynkami, ścieżka przy-

Okiennik Wielki

rodnicza, udostępniona dla turystów Jaskinia Głęboka oraz tereny do wspinaczki skałkowej (Podlesice 83; tel. 605283169, 34 3337474; www.podlesice.org.pl).

Nieopodal wsi **SKARŻYCE** znajduje się jeden z najciekawszych ostańców na Jurze, **Okiennik Wielki**, dawniej wykorzystywany przez rozbójników grabiących okoliczne wsie jako schronienie i miejsce wypadowe do łupieżczych wypraw.

DZIBICE z kolei to kompleks zbiorników wodnych na rzece Białce, miejsce idealne dla wędkarzy, jeden z zalewów dostępny dla amatorów kąpeli. W sezonie letnim jest możliwość wynajęcia kajaków, łódek itp. W pobliskich **SIAMOSZYCACH** nad zalewem znajduje się piękny ośrodek „Ciechan-Zdrój” (tel. 34 3155656, www.siamoszyce.pl), z boiskiem, molo, wypożyczalnią sprzętu wodnego takiego jak rowery wodne, kajaki i łodzie, można również poszaleć na pięćdziesięciometrowej zjeżdżalni.

INFORMACJE PRAKTYCZNE

Punkt Informacji Turystycznej ⓘ (Gościniec Jurajski), Podlesice 81, tel. 34 3152048, podlesice@slaskie.travel

Punkt Informacji Turystycznej ⓘ Centrum Dziedzictwa Przyrodniczego i Kulturowego Jury w Podlesicach, Podlesice 83, 42-425 Kroczyce, tel. 34 3337474, podlesice2@slaskie.travel

NOCLEGI

Hotel Fajkier Wellness & Spa ***, Lgota Murowana 37A, 42-425 Kroczyce, tel. 884887200, www.hotelfajkier.pl, recepcja@hotelfajkier.pl

Jura Hotel, ul. Batalionów Chłopskich 8, 42-425 Kroczyce tel. 34 3152014-33, www.jurahotel.pl, recepcja@jurahotel.pl

Gościniec Jurajski, 42-425 Podlesice 81 k. Kroczyce, tel. 34 3152048 www.gosciniieczurajski.pl

Hotel Ostaniec***, Podlesice 82 k. Kroczyce, tel. 34 3155001, www.ostaniec.com.pl

Zajazd Magda, 42-425 Kroczyce, ul. Armii Ludowej 75, tel. 34 3152184, www.zajazd-magda.pl

Ośrodek „Ciechan Zdrój”, Siamoszyce, tel. 34 315 56 56, www.siamoszyce.pl

GASTRONOMIA

Zajazd Hetman w Kroczykach 🇵🇱 Lgota Murowana 29c, tel. 34 3152058, zajazdhetman@itware.pl

Matka Boska Śnieżna

W jednym z ołtarzy bocznych znajduje się ikona Matki Bożej Śnieżnej, namalowana na drewnie olchowym. Jest to kopia obrazu Salus Populi Romani (Wybawienie Ludu Rzymskiego) z bazyliki Santa Maria Maggiore.

PILICA

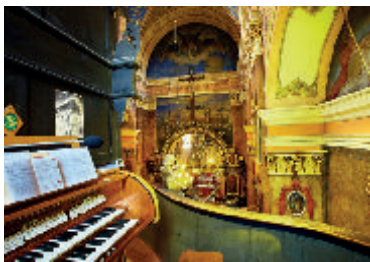
www.pilica.pl

W małej miejscowości Pilica oprócz **pałacu** ⓘ (zob. s. 55) znajduje się kolejne sanktuarium umieszczone na Międzynarodowym Szlaku Maryjnym z Mariaszell do Częstochowy; jest to **klasztor oo. franciszkanów** wraz z **Sanktuarium Matki Bożej Śnieżnej Opiekunki Rodzin** (Sanktuarium, Biskupice 47, Pilica). Wnętrze świątyni wypełnia aż dziewięć ołtarzy, najokazalszy z nich, ołtarz główny jest poświęcony Chrystusowi Ukrzyżowanemu. Kościół jest otoczony pięknym ogrodem różanym z oczkiem wodnym, wokół muru za stacjami Drogi Krzyżowej rosną XVIII wieczne drzewa – lipy, jesiony i klony.

Klasztor oo. Franciszkanów

Warto również zorganizować sobie krótki spacer po pilickim **ryнку**, którego układ zabudowy jest typowy dla średniowiecznych miast lokowanych na prawie magdeburskim. Zabytkową budowlą w Pilicy jest **kościół parafialny pw. św. Jana Chrzciciela i Jana Ewangelisty** (ul. Partyzantów 4) z XIV w. Najstarszym elementem w świątyni jest gotycka kaplica św. Anny ze sklepieniem krzyżowo-żebrowym. W kaplicy znajduje się renesansowa rzeźba nagrobna małżeństwa Warszyckich i nagrobek Kasi Pileckiej, który wykonał twórca rzeźb w Kaplicy Zygmuntońskiej na Wawelu, Franciszek Maria Padovano. Wśród zabytków sakralnych Pilicy warto również wymienić **ruiny kościoła pw. św. Stanisława i Walentego**, tzw. kościół Marków oraz drewnianą dzwonnice kościoła św. Piotra i Pawła na wzgórzu św. Piotra. O wielokulturowości Pilicy i wielości wyznań świadczą kaplica ewangelicka i cmentarz żydowski pod Czarnym Lasem.

Kościół św. Jana Chrzciciela

Ciekawostką jest to, że od lat Pilica słynie jako miejsce wypieku opłatków: Piekarnia Opłatków Stanisława i Tadeusz Stelmach, Pilica Biskupice 48A, tel. 32 6735285, 32 6735070, Piekarnia Opłatków Andrzej Szczerbiński Biskupice 40 Pilica, tel. 32 6735144.

SMOLEŃ

www.pilica.pl

Smoleń oprócz ruin **zamku** opisanego w rozdziale o Szlaku Orlich Gniazd (zob. s. 55) może się pochwalić doskonałymi warunkami dla narciarzy – stok dla początkujących i zaawansowanych, wyciąg orczykowy, sztuczne naśnieżanie, oświetlenie oraz wypożyczalnię sprzętu (www.smolen-ski.pl). Na narciarzy czeka też wyciąg narciarski Cisowa w Baranich Górach (www.cisowa.pl, Waldemar Latacz, ul. Strzegowa 48, Wolbrom, tel. 608146666). W tym miejscu nie sposób nie wspomnieć o przepięknej **Dolinie Wodącej**, leżącej pomiędzy Smoleniem a Domaniewicami. W Dolinie Wodącej siedzibę swoją ma **Ośrodek Edukacyjno-Naukowy Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego**, w którym można skorzystać z dobrze wyposażonej czytelnicy, wziąć udział w atrakcyjnie prowadzonych warsztatach dla młodzieży i dorosłych, a także dowiedzieć się wiele na temat Orlich Gniazd. Warto również wybrać się na wyprawę trasą wskazywaną przez ścieżki edukacyjne, a także zobaczyć pomnik stanowiący pamiątkę oblawy niemieckiej na oddział „Hardego”; oblawa ta była odwetem Niemców za dywersyjny napad partyzantów.

Historyczne odkrycie

W Jaskini Biśnik znaleziono jedno z najstarszych w Polsce ślady obecności człowieka datowane na 320-500 tys. lat przed Chrystusem. Archeolodzy stwierdzili, że niektóre skały były ufortyfikowane, a liczne okoliczne jaskinie dawały ludziom schronienie.

Ruiny Zamku Smoleń

UDÓRZ

www.zarnowiec.pl

Udórz, miejscowość, o której wzmianki sięgają XIII w., była kiedyś własnością Miechowskiego Klasztoru Bożogrobców. Po wielu zmianach właścicieli rodzina Moesów w 1890 r. rozpoczęła hodowlę koni sportowych. Tradycję podtrzymuje współczesna **stadnina koni** (Udórz 72, Żarnowiec, tel. 32 6449082, 664473506, www.stadninaudorz.pl). W Udorzu znajdują się również: spichlerz drewniany z 1783 r. oraz niewielkie pozostałości murów gotyckiego zamku przy czarnym szlaku (dojście tylko pieszo). Warto również zwrócić uwagę na tablicę upamiętniającą poległych żołnierzy batalionu Parasol, którzy właśnie w miejscowości Udórz zginęli, wracając z Krakowa, gdzie przeprowadzali akcję przeciwko hitlerowskiemu gubernatorowi. W położonej niedaleko Chlinie przy kościele parafialnym stoi krzyż dziękczynny, będący podziękowaniem dla cara za uwolnienie od pańszczyzny.

Stadnina koni

Uwięziona księżna

W nieistniejącym dziś zamku żarnowieckim król Kazimierz Wielki uwięził swoją żonę Adelajdę, po czym ożenił się powtórnie – podobno mieszkańcy miejscowości potrafią wskazać miejsce, gdzie kiedyś znajdował się ów zamek.

ŻARNOWIEC

www.zarnowiec.pl

Żarnowiec to miejscowość bardzo stara, początki osadnictwa w tym miejscu wyprzedzają państwo polskie, a wedle legendy tam, gdzie stoi **kościół św. Wojciecha** (Łany Wielkie 46, Żarnowiec), dawniej stał posąg Świętowitza. Obecnie kościół, o którym mowa, znajduje się we wsi Łany Wielkie. W drugiej połowie XIV w. Kazimierz Wielki utworzył Nowy Żarnowiec i przeniósł go 3 km w górę rzeki Pilicy, na dawnym miejscu zaś pozostał Stary Żarnowiec, potem przemianowany na Łany Wielkie. Już Gall Anonim w swej kronice wspomina o Żarnowcu (dzisiejszych Łanach) jako miejscu spotkania Władysława Hermana z synami.

Warto przepacerować się również po Żarnowcu „właściwym”, tzw. mieście wędrującym, aby podziwiać średniowieczny układ urbanistyczny wraz z **rynkiem** oraz **kościół Narodzenia NMP i św. Jakuba Starszego** (ul. Kościelna 1) z XIV w. W Żarnowcu usypano również **kopiec Kościuszki** w 1918 r., z popiersiem Naczelnika na szczycie. Zainteresowanych zachęcamy do odwiedzenia Muzeum Krzyży i Kapliczek w Woli Libertowskiej (www.antonitoborowicz.pl).

Rozlewiska Pilicy w okolicach Żarnowca

Góra Zborów – raj dla miłośników wspinaczki

Dla miłośników wspinaczki

Tereny Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej to idealne miejsce dla miłośników wspinaczki skałkowej, a także dla tych, którzy dopiero rozpoczynają swoją przygodę ze wspinaniem. Dobrze przygotowane drogi wspinaczkowe znajdują się na terenie całej Jury. Począwszy od północnej jej części, gdzie na uwagę zasługuje w szczególności pasmo Skał Rzędkowickich i Podlesickich, ostańce w Kroczycach i Okiennik Wielki koło wsi Skarżyce, przez środkową część, m.in. Skalne Miasto w Podzamczu, po południowe obszary takie jak dolinki podkrakowskie: Dolina Będkowska, Szklarki, Bolechowicka, Kluczwoły czy Skalki Twardowskiego na Zakrzówku koło Krakowa.

Wymienione Skąły Rzędkowickie to łańcuch ostańców zaopatrzonych w blisko 300 dobrze asekurowanych dróg o trudności nie przekraczającej stopnia 6,2. Niedaleko wsi Podlesice znajduje się rezerwat przyrody Góra Zborów, utworzony w 1957 r. Na terenie rezerwatu leżą dwa wzgórza: góra Zborów i Wzgórze Kołoczek. Oba wzniesienia są pokryte wapiennymi ostańcami (wysokości do 30 m). Góra Zborów stanowi wspaniały punkt widokowy oraz miejsce przystosowane do wspinaczki. Pokryte lasem Wzgórze Kołoczek ze skałkami Wielki Dziad i ścianami Głowa Cukru, Mama, Tata i Córki jest terenem aktywnego wypoczynku dla turystów uprawiających wspinaczkę. Inną atrakcją jest Jaskinia Głęboka, jako jedyna udostępniona turystom w śląskiej części Jury, mająca dwa wejścia i 165 m długości. Na szczególną uwagę zasługuje m.in. Okiennik Wielki i Kromolowiec. Ze skałą Okiennik Wielki jest związanych wiele legend i opowieści, m.in. ta, która głosi, że znajdował się tu drewniany gród zbój-rycerzy. Według niektórych, to tu jurajski Janosik Malarski ukrył swoje skarby, a przynajmniej ich część. Dziś Okiennik stanowi nie lada atrakcję jako miejsce wspinaczkowe z wytyczonymi trasami.

Dojazd: z dworca PKP w Zawierciu można dojechać do Skarżyc autobusem nr 5, a stamtąd trzydziestominutowy spacer doprowadzi nas pod Okiennik. Oczywiście, można również podjechać samochodem.

INFORMACJE PRAKTYCZNE WSPINACZKA I TURYSTYKA AKTYWNA

Szkoła Wspinaczkowa „W skałe” Jacka Czecha, Rzędkowice, ul. Wiejska 19, tel. 602749 730, www.wskale.ovh.org

Jurajskie Centrum Wspinaczki i Rekreacji – Szkoła Alpinizmu, ul. Jurajska 72, Rzędkowice, tel. 34 3156070, 607668531, www.alpinizm.com.pl

Horizont (turystyka aktywna, eventy), ul. Storczyków 19, 42-400 Zawiercie, tel. 32 3156215, www.horizont.pl

Grupa Jurajska Gopr: 985, 601 100 300

DĄBROWA GÓRNICZA

DĄBROWA GÓRNICZA

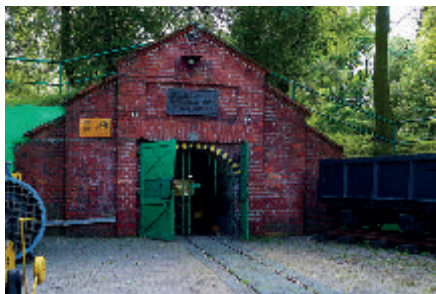
www.dabrowa-gornicza.pl

Pogoria I

Najstarsza wzmianka o wsi Dąbrowa pochodzi z roku 1655 i jest zachowana w aktach metrykalnych parafii Świętej Trójcy w Będzinie. Osada ta, pod pierwotną nazwą Wola Koniecpolska, funkcjonowała przynajmniej od roku 1651. Pod koniec XVIII w. w okolicy zaczęto wydobywać węgiel, co przyczyniło się do szybkiego rozwoju okolicznych osad, które w roku 1916 zostały połączone i utworzyły miasto Dąbrowa Górnicza.

Miasto słynie z licznych atrakcji – jedną z nich jest **podziemna sztolnia** ćwiczebna (ul. Górnicza), a tuż obok niej ceglany **kościół pw. św. Barbary** (ul. Legionów Polskich 36) z XIX w. Idąc dalej ulicą Legionów Polskich, dojdziemy do **Muzeum Miejskiego „SztYGarka”** (ul. Legionów Polskich 69, www.muzeum-dabrowa.pl tel. 32 7264185). W zabytkowych wyrobiskach (dł. 800 m) zaprezentowano maszyny i urządzenia górnicze. Kopalnia składa się z wyrobisk na trzech poziomach połączonych pochylniami.

Kopalnia ćwiczebna – Muzeum Miejskie „SztYGarka”

Muzeum Miejskie „SztYGarka”

Dąbrowa Górnicza sąsiaduje z **Pustynią Błędownską**, największym obszarem wydumowym w Europie Środkowej. Pustynia w przeszłości była wykorzystywana do ćwiczeń militarnych, m.in. przez Afrika Korps. Dziś również jest wykorzystywana przez Wojsko Polskie jako miejsce ćwiczeń spadochroniarzy z Krakowa. Na terenie Pustyni Błędownskiej realizowano zdjęcia do filmu *Faraon* według powieści Bolesława Prusa.

Polska Sahara

Na początku XIX w. pustynia miała ponad 80 km kw. powierzchni, dziś tylko 32 km² są pokryte piaskiem.

Pustynia Błędownska

Przy ładnej pogodzie warto pojechać do malowniczo położonej dzielnicy Pogoria, na trasie Dąbrowa Górnicza – Żąbkowice, będącej miejscem weekendowego, rodzinnego odpoczynku dla okolicznych mieszkańców. Rzeka Pogoria przepływająca przez dzielnicę wpływa do zbiornika o tej samej nazwie. Nad jeziorem I można pospacerować, pojeździć bezpiecznie na rowerze (wyznaczono ścieżki), zakosztować sportów wodnych, korzystając z ekwipunku z wypożyczalni, zagrać w piłkę plażową lub po prostu się poopalać. Atrakcyjny jest również zbiornik Pogoria III, gdzie oprócz wymienionych sposobów spędzania czasu można też wędkować lub nawet nurkować (nad bezpieczeństwem czuwają ratownicy oraz policja).

Na turystów czekają również atrakcje takie jak: **Bazylika Najświętszej Maryi Panny Anielskiej** (ul. Królowej Jadwigi 17), **Pałac Kultury Zagłębia** (pl. Wolności 1), **Sanktuarium św. Antoniego** przy klasztorze oo. Franciszkanów znajdujące się w Gołonogu (ul. Kościelna 20) oraz bunkry poniemieckie i umocnienia znajdujące się na wzgórzu cmentarnym Mała Góra w Gołonogu, a w Okradzionowie zabytkowy młyn wodny.

Bazylika Najświętszej Maryi Panny Anielskiej

INFORMACJE PRAKTYCZNE

Punkt Informacji Turystycznej (Muzeum Miejskie „Szttygarka”)

ul. Legionów Polskich 69, tel. 796464629, 32 2614250, dabrowa-gornicza@slaskie.travel

NOCLEGI

Hotel Dąbrowiak**, ul. Wybickiego 1, tel. 32 2689113, www.hoteldabrowiak.com.pl

Hotel Malta**, ul. Kasprzaka 84, tel. 32 2641000, 606936825 www.hotel-malta.pl

Hotelik „Centrum”, ul. Kościuszki 5A, tel. 32 2623640

Hotel „Dąbrowa”, ul. Łączna 10, tel. 32 7929628

Pogoria III

POWIAT
BĘDZIŃSKI

SŁAWKÓW

www.slawkow.pl

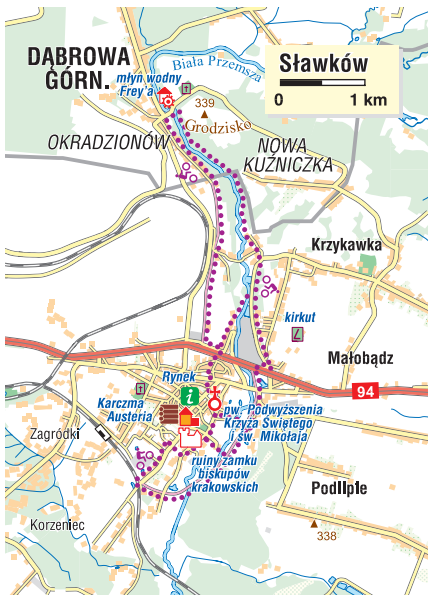

Rynek w Sławkowie – w tle karczma Austeria

Sławków to malownicze miasteczko położone na prawym brzegu rzeki Białej Przemszy, na Wyżynie Śląsko-Krakowskiej. Uzyskanie praw miejskich datuje się na rok 1286, ale historia osady sięga dużo wcześniejszego okresu. Przez wieki Sławków był znany z wydobycia rud srebra, cynku i ołowiu, które były przetapiane na miejscu.

Najstarszym budynkiem Sławkowa jest **kościół parafialny pw. Podwyższenia Krzyża Świętego i św. Mikołaja** (ul. Kościelna 26), pochodzący z pierwszej połowy XIII w. Po chwili zadumy we wczesnogotyckim prezbiterium kościoła warto zajrzeć (a może nawet zostać w niej na dłużej) do **zabytkowej karczmy** z 1781 r., w której działa restauracja Austeria (ul. Rynek 2, tel. 32 2611834), serwująca kuchnię staropolską. Świetnym pomysłem na spacer po obiedzie jest obejście **rynku**, otoczonego uliczkami o średniowiecznym układzie, z budynkami pokrytymi dwuspadowymi dachami i podcieniami wspartymi na kolumnach.

Na sławkowskim rynku, w zabytkowej kamienicy z drugiej połowy XIX w. mieści się Dział Kultury Dawnej Miejskiego Ośrodka Kultury (Rynek 9, tel. 32 2931396, tutaj też znajduje się Punkt Informacji Turystycznej), który zaprasza do obejrzenia licznych ekspozycji stałych oraz czasowych. Kolejnym zabytkiem Sławkowa są **ruiny zamku biskupów krakowskich** z drugiej połowy XIII w. Oprócz ruin wieży mieszkalnej, budynku bramnego i pozostałości murów pierwotnego założenia można obejrzeć wał ziemny i fosę wraz z tajemnym przejściem odkrytym w wyniku prac archeologicznych, prowadzonych na tym terenie. Powyżej ruin zamku znajduje się dwór biskupi z XVI w. (ul. Staropocztowa), który pełnił funkcję letniej rezydencji biskupów krakowskich po zniszczeniu zamku w 1455 r.

Sławków dla aktywnych

Przez teren Sławkowa i okolic przebiegają cztery szlaki turystyczne piesze, sprzyjające aktywnemu wypoczynkowi i pozwalające na organizację wycieczek pieszych oraz rowerowych.

Ruiny zamku biskupów krakowskich

INFORMACJE PRAKTYCZNE

Punkt Informacji Turystycznej ⓘ ul. Rynek 9, tel. 32 2931396, slawkow1@slaskie.travel
Punkt Informacji Turystycznej ⓘ (Szkolne Schronisko Młodzieżowe), ul. Niwa 45, tel. 32 2931100, slawkow2@slaskie.travel

NOCLEGI

Zajazd-Restauracja Pasja, ul. Wrocławska, www.zajazdpasja.com.pl, tel. 501480351
Szkolne Schronisko Młodzieżowe w Sławkowie, ul. Niwa 45, www.schronisko.com.pl, tel. 508 929 652

GASTRONOMIA

Karczma Austeria, ul. Rynek 2, tel. 534900593, 32 2611834, www.karczma-austeria.pl

SIEWIERZ

www.siewierz.pl

Siewierz to miasto położone ok. 40 km od Częstochowy. Dojazd jest stosunkowo łatwy, gdyż miasto położone jest przy drodze DK1. Zwiedzanie miasta warto rozpocząć na rynku, kierując się do białego **kościółka parafialnego pw. św. Macieja** (ul. Tadeusza Kościuszki 12), utrzymanego w stylu barokowo-klasykistycznym. Świątynię otacza mur z XVII w., z bramą biskupią.

Kościół św. Macieja Apostoła

Rynek w Siewierzu

Po prawej stronie, idąc od kościoła, zobaczymy **ruiny biskupiego zamku** w Siewierzu. Nieźle zachowane ruiny z wieżą widokową, wybrukowanym dziedzińcem i mostem zwodzonym są na pewno warte obejrzenia.

Aby zwiedzić zamek, trzeba się udać do siedziby Izby Tradycji i Kultury Dawnej, mieszczącej się w małym dworku przy ul. Kościuszki 5 (tutaj także znajduje się Punkt Informacji Turystycznej).

Miłośnikom dobrej kuchni oberża „Złota Gęś” (ul. Bytomska 59) poleca pieczone gęsi i ich podroby oraz siewierski żurek i chleb.

„Kradnij, zabijaj, ale Siewierz omijaj”

Słynne powiedzenie funkcjonujące w biskupim księstwie siewierskim (1443-1790), które miało własne wojsko, finanse i bardzo surowe prawo.

INFORMACJE PRAKTYCZNE

Punkt Informacji Turystycznej ul. Kościuszki 5, tel. 32 6742461, siewierz@slaskie.travel

NOCLEGI

Hotel Prestige ***, ul. 11-go listopada 17, tel. 32 6742723, www.hotel-prestige.com.pl

Hotel, ul. Sportowa 9, tel. 32 6741304

Hotel Natura Residence ** Business & Spa**, ul. Sucha 4, tel. 326741395, www.naturaresidence.pl

„Zajazd Leśny”, ul. Sucha 5, tel. 32 6742720

Hotel-Oberża „Złota Gęś”, ul. Warszawska 46, tel. 32 6741846, 601546690

Hotel-Restauracja „Albatros”, ul. Katowicka 10, 42-470 Brudzowice, tel. 508973279

Hotel „Leo”, ul. Piastów 3A, Żeliszewice tel. 32 6742382

GASTRONOMIA

Restauracja „Złota Gęś”, ul. Bytomska 59, tel. 32 6742896, www.zlota-ges.pl

Restauracja „Jędrusiowa Izba”, ul. Rynek 18, tel. 32 6741684, jedrusiowaizba@op.pl

Restauracja „BlueBell”, Hotel Natura Residence ** Business & Spa**, ul. Sucha 4, tel. 326741395, www.naturaresidence.pl, tel.

Zajazd Leśny, Siewierz-Wareżyno, ul. Sucha 5, tel. 32 6742720, 691351670, zajazd@zajazdlesny.pl

Restauracja „Zamkowa”, plac Wojska Polskiego 11, tel. 32 6741124, 510191845 zamkowa.siewierz@gmail.com

Restauracja Hotelu Prestige, ul. 11-ego Listopada 17, tel. 32 6742723

Ruiny zamku biskupów krakowskich w Siewierzu

POWIAT
LUBLINIECKI

LUBLINIEC

www.lubliniec.pl

Muzeum Pro Memoria Edith Stein

Lubliniec to miasto lokowane na prawie magdebskim w XIII w. przez księcia Władysława Opolskiego. W tamtych czasach zbudowano w sąsiedztwie miasta **zamek**; dziś znajduje się w nim hotel. Jako ciekawostkę warto dodać, że przechowywano w nim jakiś czas obraz Matki Boskiej Jasnogórskiej, wywieziony z Częstochowy przed oblężeniem szwedzkim. O bogatej historii ziemi lublinieckiej świadczą zachowane liczne drewniane kościoły z XVII, XVIII i XIX w., wpisane na Szlak Architektury Drewnianej. Wśród nich jest **drewniana świątynia pw. św. Anny** o konstrukcji zrębowej, stojąca na rogu ulic św. Anny i Pasiecznej. Godny uwagi jest też gotycki **kościół parafialny św. Mikołaja** (ul. św. Mikołaja 1), pochodzący z XVI w.

Warto zwiedzić **Muzeum Pro Memoria Edith Stein** (ul. E. Stein 2, tel. 34 3562827, wstęp bezpłatny), w którym pokazywany jest film z obchodów nadania miastu patronatu Edyty Stein. Św. Teresa Benedykta od Krzyża, bo takie imię przyjęła ta święta karmelitanka, była silnie związana z Lubliniecem jako rodzinnym miastem swej matki – często tu przyjeżdżała w odwiedziny do dziadków Courantów. Muzeum znajduje się w należącej do nich kamienicy.

KOSZĘCIN

www.koszecin.pl

Dawny **kompleks pałacowo-parkowy** książąt Hohenlohe-Ingelfingen w Koszęcinie (ul. Zamkowa 3, tel. 34 3106415, www.zespolslask.pl) zasłynął przede wszystkim jako siedziba **Zespołu Pieśni i Tańca „Śląsk”**. Założył go prof. Stanisława Hadyna w 1953 r. „Śląsk” nie tylko spełnił marzenia Hadyna o popularyzacji śląskiego folkloru, ale też jako zespół stał się symbolem regionu, rozpoznawalnym na całym świecie. Obok siedziby zespołu w 2007 r. powstał Dom Pracy Twórczej stanowiący zaplecze dla artystów różnych dziedzin sztuki.

Zespół Pieśni i Tańca „Śląsk”

KOCHCICE

www.kochcice.net

www.gci.kochanowice.pl

W Kochcicach, położonych nieopodal Lublińca, warto zwiedzić szesnastohektarowy park z neobarokowym **pałacem** Ballestrémów (ul. Zamkowa 1, tel. 34 3533631) z początku XX w. Ostatnim właścicielem obiektu był Ludwik von Ballestrem, który założył park – od strony północnej w stylu angielskim z żyrbionymi stawami, a od południa – w stylu francuskim. Obecnie pałac stanowi siedzibę Wojewódzkiego Ośrodka Rehabilitacji i można go podziwiać tylko z zewnątrz. Na potrzeby swego parku hr. Ballestrem kazał sprowadzić krzewy różanecznika katawbijskiego i utworzył macecznik roślin na terenie ok. dwóch arów (w lesie pomiędzy Pawełkami a Lubeckiem w gminie Kochanowice). Można je podziwiać każdej wiosny w centrum Parku Krajobrazowego „Lasy nad Górną Liswartą”. Kwiaty kwitną na przełomie maja i czerwca, ale najwspanialszy widok z pobliskiej platformy widokowej rozciąga się w pierwszej połowie maja. Do stanowiska różanecznika można dojść ścieżką przyrodniczo-dydaktyczną „Na Brzoze”. Co roku odbywa się **Święto Kwitnącego Różanecznika**, kiedy to chętni mogą zobaczyć inscenizację teatralną, związaną z osobą hrabiego oraz wystawę roślin ozdobnych. W Kochanowicach można również zobaczyć na klasycystyczny pałac (ul. Wiejska 1, tel. 34 3533284), w którym obecnie mieści się Zespół Szkół.

Zespół Pałacowo-Parkowy w Kochcicach

Różanecznik

LUBECKO

www.lubecko.republika.pl

www.wozniki.pl

Lubecko wśród okolicznych mieszkańców jest znane ze słynącej z cudów miniatury obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na srebrnej blasze, którą odnaleziono na terenie tamtejszej parafii. Kościół parafialny, dziś **Sanktuarium Matki Boskiej Lubeckiej** (ul. Główna 42) zbudowano w 1679 r. Parafianką lubecką była zmarła w opinii świętości Francka z Kanusa, czyli Franciszka Ciemienga – na jej grobie zawsze leżą świeże kwiaty, a ludzie zwracają się do niej o wstawiennictwo w trudnych sprawach.

Okolice Lubecka warto przemierzyć na rowerze, odkrywając piękno nie tylko krajobrazowe, lecz także kulturowo-religijne, zwiedzając zabytkowe kościołki drewniane, licznie rozsiane po okolicznych gminach. Pierwszą z dwóch proponowanych tras warto rozpocząć od dworca PKP w Koszęcinie. Jadąc ul. Kolejową, mijamy pierwszy drewniany **kościółek pw. św. Trójcy** (ul. Świętej Trójcy 3). Obok kościoła stoi drewniana studnia, w której woda podobno ma lecznicze właściwości, zwłaszcza w schorzeniach oczu i skóry.

Kontynuując jazdę, podążamy w prawo, jedziemy drogą prowadzącą do Tworogu, następnie przez mostek nad rzeką Leśnicą i za wiaduktem skręcamy w prawo, gdzie dojeżdżamy do żółtego szlaku Pomników Przyrody. Szlak zaprowadzi nas do **BRUŚKA**, gdzie znajduje się ko-

Najstarszy komiks

Ciekawostkę w kościółku św. Trójcy stanowi gabłota z fragmentem końskiej uzdy, należącej podobno do konia, który zwoził drewno potrzebne do budowy kościoła. Legendy o pochodzeniu kościółka pokazuje też drewniana tablica z obrazami – jeden z najstarszych komiksów.

Wnętrze kościołka św. Trójcy w Koszęcinie

lejnny zabytek na Szlaku Architektury Drewnianej, **kościółek pw. św. Jana Chrzciciela** (ul. Koszęcińska 26, wnętrze dostępne dla zwiedzających tylko przed nabożeństwami i po nich, tj. w soboty, godz. 19:00 i niedziele, godz. 9:00).

Druga trasa o długości 27 km prowadzi przez Cieszową i Boronów, gdzie znajdują się kolejne drewniane kościołki, umieszczone na Szlaku Architektury Drewnianej. Warto zaplanować wycieczkę w taki sposób, aby dotrzeć do kościołków przed nabożeństwami lub po nich, gdyż tylko wtedy są one otwarte i można zobaczyć piękne zabytkowe wnętrza (w Cieszowej msza św. w niedziele o godz. 9:30, zaś w Boronowie o godz. 7:00, 9:00, 10:30). Z Koszęciną, jedziemy w stronę Lublińca, by po chwili skręcić w prawo w ul. Cieszowską, prowadzącą do Cieszowej, gdzie po drodze do drewnianej świątyni można zobaczyć jeszcze **cmentarz żydowski** przy ul. Łazowej. Skręcamy z ul. Koszęcińskiej w prawo w Kasztanową i docieramy do celu – przed nami **kościół pw. św. Marcina** (ul. Szkolna 27). Następnie jedziemy prosto ul. Kasztanową do lasu. Po 5 km przy przejeździe kolejowym skręcamy w lewo i osiągamy kolejny punkt na trasie – **BORONÓW**,

gdzie znajduje się **kościółek NMP Królowej Różańca Świętego** (ul. Wolności 1).

Kolejny zabytkowy drewniany **kościół pw. św. Walentego** (ul. Tarnogórska) znajduje się w **WOŹNIKACH**, i choć jest położony nieco na uboczu w stosunku do proponowanej trasy, warto go zobaczyć. Przy kaplicy na cmentarzu znajduje się symboliczny grób Józefa Lompy, zasłużonego działacza społecznego i kulturalnego na Śląsku. W niedalekiej **LUBSZY** znajduje się również dom, mieszczący dawniej szkołę, w którym Lompa uczył się i mieszkał.

Kościół św. Walentego

GASTRONOMIA

Oberża pod Orzechem, ul. Rusinowicka 13, Sadów k. Lublińca, tel. 34 352 46 36, www.oberzaporzechem.pl

INNE ATRAKCJE

Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji, 42-286 Koszęcin, ul. Sportowa 1, tel. 34 3576265 (basen kąpielowy, tor kajakowy, stołówka, kawiarnia, wypożyczalnia rowerów, sprzętu wodnego, miejsca do grillowania, plac zabaw dla dzieci, baza noclegowa: pokoje gościnne, domki kempingowe, pole namiotowe)

Kino Karolinka, MDK 42-700 Lubliniec, ul. Plebiscytowa 9, tel. 34 3510683, www.mdk.lubliniec.pl

Kino Panorama, Dom Kultury im. W. Roździeńskiego, ul. Sobieskiego 11A, 42-286 Koszęcin, tel. 34 3576104

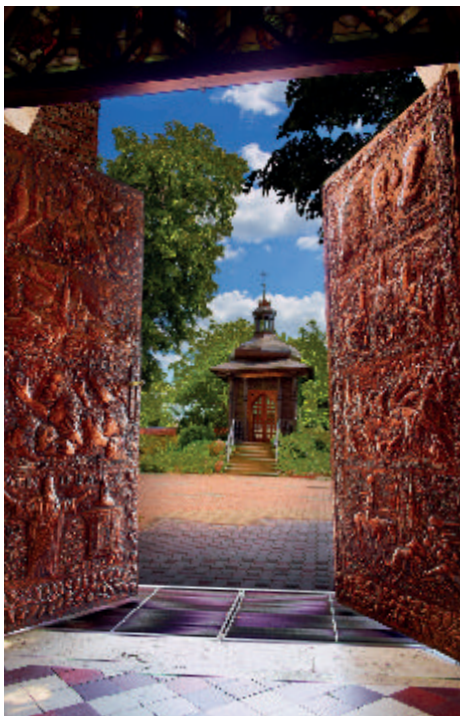
POWIAT
KŁOBUCKI

KŁOBUCK

www.klobuck.pl

Powiatowy Kłobuck zachował swój układ urbanistyczny z czasów średniowiecza, kiedy proboszczem tutejszej parafii był znany polski dziejopis Jan Długosz. Długosza pamiętają mury dawnego klasztoru kanoników regularnych i poklasztornego **kościół św. św. Marcina i Małgorzaty** (ul. 3-go Maja 42), późnogotyckiego z XIII w., przebudowanego i rozbudowanego w wiekach XV i na początku XVII na wczesnobarokową bazylikę według projektu Walentego von Sabitscha. Wyposażenie jest barokowe i rokokowe; w lewym ołtarzu bocznym znajduje się gotycki obraz MB z Dzieciątkiem z XV w. – Najświętszej Maryi Panny Kłobuckiej Ucieczki Grzeszników (koronowany w 2004 r.). W dzielnicy Zagórze wznosi się neogotycki **pałac** z lat 1795-1800 ministra pruskiego Christiana von Haugwitz, przebudowany w 1891 r. przez księcia Aleksandra Michajłowicza Romanowa. W okresie międzywojennym była to siedziba szkoły leśnej, obecnie w rękach prywatnych. Pałac otacza częściowo zachowany park z XVIII w.

Na południe od Kłobucka, w **TRUSKOLASACH**, stoi największy na ziemi częstochowskiej **kościół drewniany – pw. św. Mikołaja** (ul. Częstochowska 40) z 1737 r.

Drzwi kościoła św. Jakuba w Krzepicach

Kłobuckie rezerваты przyrody

W powiecie kłobuckim utworzono kilka rezerwatów przyrody (Dębowa Góra, Zamczysko, Modrzewiowa Góra w Nadleśnictwie Kłobuck oraz Bukowa Góra, Stawiska i Szachownica w Nadleśnictwie Parzymiechy). Najlepszym sposobem zobaczenia przynajmniej części z nich jest rowerowa wycieczka wybraną ścieżką dydaktyczną. Do wyboru turysty pozostaje m.in. dydaktyczna ścieżka rowero-pieszna w leśnictwie Pierzchno i Rybno, przebiegająca przy rezerwach Dębowa Góra i Zamczysko, ścieżka dydaktyczna w leśnictwie Zwierzyniec – przy rezerwacie Modrzewiowa Góra lub też ścieżka dydaktyczna w leśnictwie Wapiennik – na trasie: rezerwat Szachownica – wieża przeciwpożarowa (oddz. 125) – leśniczówka Wapiennik.

Wyżyna Wieluńska, powiat kłobucki

SZLAKIEM
ORLICH GNIAZD

SZLAKIEM ORLICH GNIAZD

www.orlegniazda.pl

Najpiękniejszy szlak turystyczny w Polsce biegnący z Krakowa do Częstochowy (długość 163,9 km) wiedzie śladem ruin zamków wybudowanych za czasów króla Kazimierza Wielkiego (1333-1370) jako część systemu obronnego szlaków handlowych z Krakowa do Wielkopolski. Do zamków leżących na Szlaku Orlich Gniazd zalicza się: Korzkiew, Ojców, Pieskowa Skała, Rabsztyn, Bydlin, Smoleń, Pillica, Ogrodzieniec (Zamek i Góra Birów), Morsko, Bobolice, Mirów, Ostreżnik i Olsztyn, z czego pierwszych pięć zamków wymienionych powyżej znajduje się administracyjnie w województwie małopolskim. Część trasy jest położona w Ojcowskim Parku Narodowym. Wapienne wzgórza rozsiane na trasie są idealnym miejscem dla turystów uprawiających wspinaczkę oraz dla rowerzystów.

Według niektórych opisów, do Szlaku Orlich Gniazd zalicza się również imponujący **Zamek Królewski na Wawelu** (Wawel 8, tel. 12 4225155, www.wawel.krakow.pl). Następnym punktem na szlaku jest **Korzkiew** (Korzkiew 1, Przybysławice, 13 km od centrum Krakowa, tel. 12 4195590, www.korzkiew.pl), XIV-wieczna warownia rycerska, obecnie w trakcie rekonstrukcji. Ruiny zamku w **Ojcowie** (Ojców 58, tel. 12 3892905), leżące w malowniczym krajobrazie Ojcowskiego Parku Narodowego wraz z przepięknym zamkiem w **Pieskowej Skale** (oddział Zamku Królewskiego na Wawelu, Sułoszowa, tel. 12 3896004, www.pieskowaskala.eu) są jednymi z najczęściej odwiedzanych miejsc niedaleko Krakowa. Z ruin ojcowskiego zamku można podziwiać panoramę Doliny Prądnika, a w salce nad bramą wjazdową zobaczyć wystawę dotyczącą historii warowni. W Pieskowej Skale warto zwiedzić wspaniały zamek wraz z muzeum sztuki europejskiej i odpocząć w kawiarni Zamkowa. Zamku w Pieskowej Skale strzeże Maczuga Herkulesa, która „rękę niszczącą czasu od niego odwraca” (Klementyna z Tańskich Hoffmanowa).

Kolejną warownią na szlaku są ruiny zamku w **Rabsztynie** (Rabsztyn 22, Olkusz, u stóp zamku znajduje się restauracja Podzamcze oraz pensjonat Zamek (tel. 32 6433581), gdzie w lipcu odbywają się turnieje rycerskie. W zrekonstruowanej wieży bramnej możemy oglądać makietę zamku. Dalsza droga Szlakiem Orlich Gniazd prowadzi przez **Bydlin** (10 km na północny wschód od Olkusza, ruina znajduje się obok cmentarza, na którym warto zwrócić uwagę na pomnik poległych legionistów), podążając dalej, dotrzemy do ruin zamku w Smoleniu.

Warto wiedzieć, że istnieje również rowerowa wersja szlaku, która w części małopolskiej wiedzie w innej nieco kolejności niż trasa piesza (trasa opisana wśród innych szlaków rowerowych – str. 59).

Poniżej przedstawiamy opisy zamków Szlaku Orlich Gniazd w części województwa śląskiego.

SMOLEŃ

www.pilica.pl

Na terenie rezerwatu przyrody Smoleń w gminie Pilica znajdują się ruiny XIV-wiecznego, gotyckiego zamku, zniszczonego podobnie jak inne warownie, podczas potopu szwedzkiego. Do czasów współczesnych zachowały się mury obronne zamków dolnych, dwie bramy, mury zamku górnego wraz z wieżą.

Jednym z właścicieli budowli był Wincenty z Granowa, po którego śmierci jego trzecia żona, Elżbieta Pilecka, wyszła za mąż za Władysława Jagiełłę (była jego czwartą żoną).

Ruiny zamku Smoleń

PILICA

www.pilica.pl

Zamek pilicki po licznych przebudowach ma obecnie kształt klasycystycznego pałacu i pozostaje w rękach prywatnych, warto jednak go zobaczyć, choćby z uwagi na fortyfikacje, dobrze zachowane zwłaszcza od strony zachodnio-północnej. Nowoczesne jak na tamte czasy fortyfikacje zostały zbudowane na polecenie właściciela Stanisława Warszawskiego herbu Abdank.

OGRODZIENIEC

www.zamek-ogrodzieniec.pl

Zamek Ogrodzieniecki

Jednym z najchętniej odwiedzanych obiektów na szlaku jest zamek Ogrodzieniecki w Podzamczu, usytuowany na górze Janowskiego (515 m n.p.m.), najwyższym wzniesieniu Jury.

Z powodu braku dostatecznych i wiarygodnych źródeł historycznych początki ogrodzienieckiej warowni giną w mroku dziejów, ale zapiski mówią już o budowie zamku murowanego z czasów Kazimierza Wielkiego jako fundacji królewskiej. Wcześniej podobno istniał w tym miejscu ogrodzony, drewniano-ziemny gród. Natomiast pierwsza, historyczna informacja o ogrodzienieckiej warowni pochodzi z 1386 r., kiedy to król Władysław Jagiełło, nadał zamek wraz z przyległymi włościami Włodkowi z Charbinowic herbu Sulima. Ten rycerski ród władał zamkiem do 1470 r. W kolejnych latach Ogrodzieniec zmieniał właścicieli aż do 1523 r. Wtedy warownię posiadał Jan Bonar, zamożny żupnik i radca krakowski, zaufany króla. Największy okres świetności zamku przypada na lata 1530-1560 i rządy Seweryna oraz Stanisława Bonara,

którzy rozbudowując zamek uczynili z niego wyjątkową, renesansową rezydencję magnacką, porównywaną do krakowskiego Wawelu. Najazdy arcyksięcia Maksymiliana Habsburga oraz Szwedów w XVI, XVII i XVIII w. rozpoczęły etap upadku wielkiej twierdzy. Ostatni właściciele opuścili zamek w 1810 r.

Malownicze położenie pośród wapiennych skał o fantazyjnych kształtach nadaje tej warowni magiczny wygląd. Zamek, mimo że pozostaje w ruinie, przyciąga swym magnetyzmem, monumentalnością i bogatą historią. Widoczne do dzisiaj finezyjne, renesansowo-gotyckie wykończenia architektoniczne, a także pozostałości dawnych kondygnacji, balkonów i skrzydeł zamku stanowią świadectwo ponadprzeciętnych umiejętności jego budowniczych.

Zamek był plenerem dla kilku filmów, nakręcono tu m.in. *Zemstę* (2001) w reż. Andrzeja Wajdy, *Janosika* (1973) Jerzego Passendorfera oraz *Rycerza* (1980) w reż. Lecha Majewskiego.

Zwiedzając zamek, warto zobaczyć:

Muzeum Zamkowe, które prezentuje eksponaty związane z historią zamku i okolic (m.in. makiety zrekonstruowanego zamku i grodu na górze Birów, repliki kafli, elementy ozdobnej kamieniarki zamkowej itp.); **Zbrojownię** Zamku Ogrodzieniec umiejscowioną w Kurzej Stopie (przedstawiającą ewolucję uzbrojenia zaczepnego i ochronnego na przestrzeni epok, od wieku XIII do XX w powiązaniu z historią zamku i regionu); **Salę Tortur** – czyli Katownię Warszawskiego – będącą wystawą dawnych narzędzi tortur i technik katowskich (można tutaj zobaczyć: krzesło czarownic, hiszpański but, garotę, kołyskę Judasza czy żelazną dziewicę); **Karczmę Rycerską**, umiejscowioną w dawnych zamkowych spichlerzach przy głównym zamkowym dziedzińcu,

Zamek Ogrodzieniecki

w której są organizowane średniowieczne biesiady rycerskie. Na co dzień można skosztować tutaj doskonałego grzańca. W bogatej ofercie turystycznej związanej z zamkiem i okolicą znajdują się ciekawe propozycje zarówno dla turysty indywidualnego, jak i grup zorganizowanych. Podczas wakacji dużym powodzeniem cieszą się „Wakacje z Duchami” – forma nocnego zwiedzania zamku z przewodnikiem, który zabiera uczestników w podróż po zamkowych murach, opowiadając legendy, a z ciemnych zakamarków wyłaniają się niespodziewanie zjawy - duch pięknej Olimpii i zaklętą w Czarnego Psa nieszczęsną duszę hrabiego Warszawskiego, zwanego Słowińskim Drakulą. Na grupy zorganizowane czekają przygotowane propozycje tematyczne, takie jak: wycieczki profilowane, lekcja historii na „żywo”, czyli animowane zwiedzanie zamku czy „Spacer przez Epoki – od neolitu po współczesność” (więcej na stronie www.zamek-ogrodzieniec.pl).

Po zwiedzeniu zamku nie sposób nie odwiedzić **Grodu na górze Birów**, który położony jest w odległości 1,5 km na północ. Jest to rekonstrukcja drewnianej osady okresu wczesnego średniowiecza, która istniała tutaj do połowy XIII w. Zwiedzanie obiektu wraz z istniejącymi wystawami możliwe jest w sezonie wiosna–jesień (więcej na stronie www.gorabirow.pl).

Góra Birów

INFORMACJE PRAKTYCZNE

Punkt Informacji Turystycznej ⓘ Zamek Ogrodzieniec – kasa, ul. Zamkowa, tel. 32 6732285, podzamcze@slaskie.travel

Punkty Informacji Turystycznej ⓘ (Związek Gmin Jurajskich), plac Wolności 42, tel. 32 6733364, ogrodzieniec@slaskie.travel, info@jura.info.pl, www.jura.info.pl

Punkty Informacji Turystycznej ⓘ „New Standard”, ul. Kościuszki 11, tel. 32 6732914, ogrodzieniec2@slaskie.travel

MORSKO

www.morsko.pl

Zamek Bąkowiec w Morsku

10 km od Zawiercia, w miejscowości Morsko znajdują się ruiny zamku Bąkowiec, kolejnego na Szlaku Orlich Gniazd. Właściwie była to strażnica obronna, pochodząca z XIV w. Na przełomie XV i XVI w. właściciele zbudowali zamek z kamienia. Pierwszym panem Bąkowca był podobno Mikołaj Strzała. Do czasów współczesnych zachowały się niewielkie fragmenty murów. Ruiny można obejść dookoła, pobieżne zwiedzanie zajmuje ok. 10 min. Aby dotrzeć do ruin, należy kierować się na ośrodek wypoczynkowy i na rozjeździe skręcić w ul. Zamkową. Przy ośrodku znajduje się parking.

BOBOLICE

www.zamekbobolice.pl

Warownia w Bobolicach zbudowana w XIV w. z polecenia Kazimierza Wielkiego miała pełnić funkcję obronną od strony Śląska. Później jednak zamek został wydzierżawiony Węgrowi, który sprowadził Niemców i Czechów. Przyjeźdźni spiskowali z Krzyżakami i byli tak dokuczliwi, że Władysław Jagiełło zdobył zamek siłą. Po tym wydarzeniu budowla często zmieniała właścicieli, w końcu po najeździe arcyksięcia Maksymiliana Habsburga została zniszczona i chociaż starano się ją odbudować, potop szwedzki znów poważnie ją naruszył (do tego stopnia, że Jan III Sobieski musiał spać w namiocie, gdy przebywał tu ze swoim wojskiem).

Pod koniec XX w. zamek zakupiła rodzina Laseckich, która podjęła starania o jego rekonstrukcję. Otwarcie dla turystów pięknie odnowionego zamku miało miejsce w 2011 r. Wewnątrz obiektu udostępniono do zwiedzania komnaty i zamkowe muzeum. Przed zamkiem znajdują się restauracja i hotel.

Zamek Bobolice

MIRÓW

www.zamekmirow.pl

Niedaleko Bobolic, w Mirowie znajdują się kolejne malownicze ruiny zamku wybudowanego w XIV w. Historia warowni w Mirowie jest zbliżona do zamku boboliczkiego. Mirowski zamek również był lennem Władysława Opolskiego aż do czasu najazdu Władysława Jagiełły, który – nie tolerując kolaboracji księcia z Czechami – odebrał mu ziemie. Budowla została zniszczona w czasie potopu szwedzkiego, do na-

Ruiny zamku w Mirowie

szych czasów zachowała się część górna i fragment dolnej części warowni, jednak zamek jest w trakcie prac renowacyjnych. Do Mirowa można dotrzeć pieszo z Bobolic malowniczym dwukilometrowym fragmentem Szlaku Orlich Gniazd prowadzącym przez Grzędę Mirowską.

OSTRĘŻNIK

www.janow.pl

Ruiny zamku Ostrężnik

Zamek Ostrężnik zbudował – jak inne warownie w Jurze – w XIV w. najprawdopodobniej na polecenie księcia Władysława Opolczyka, rycerz Wojciech z Potoka herbu Jelita jako zamek rycerski. Nie zachowały się jednak żadne dokumenty źródłowe na temat tego zamku, być może nigdy nie został ukończony. Prawdopodobnie został zburzony w 1391 r. przez ekspedycję karną wojsk króla Władysława Jagiełły przeciw księciu Władysławowi Opolczykowi. Dziś warownia Ostrężnik to relikt czworobocznej baszty i fragmenty murów, a także wały i jaskinia z korytarzami o długości ok. 90 m, stanowiąca cel wycieczek wielu grotolazów.

OLSZTYN

www.zamekolsztyn.pl

Olsztyńska warownia zbudowana najprawdopodobniej również z rozkazu Kazimierza Wielkiego nosiła nazwę Przymilowice, w latach czterdziestych XIV w. zmienioną na Olsztyn. W zamku mieściło się więzienie królewskie, pełnił on też podstawową funkcję obronną. W 1370 r. odebrany Władysławowi Opolczykowi przez Jagiełłę jako kara za spiskowanie przeciw ojczyźnie, był dzierżawiony przez różne rody możnowładców. Arcyksiążę Maksymilian najechał na Olsztyn w 1587 r., w przeciwieństwie jednak do Bobolic warownia olsztyńska nie została zdobyta. Zniszczeń dokonali Szwedzi. Do czasów obecnych zachowały się fragmenty zamku górnego z cylindryczną wieżą oraz baszta Sołtysia-Starościńska. Na zamku odbywa się m.in. Turniej Rycerski o szablę Kaspra Karlińskiego. Zamek olsztyński, podobnie jak ten w Ogródzieńcu, występował w wielu produkcjach filmowych, m.in. w *Rękopisie znalezionym w Saragossie* w reżyserii Wojciecha Hasa i w *Demonach wojny* Władysława Pasikowskiego, a dawny dom mieszkalny stanowił scenografię do serialu *Czarne chmury*.

INFORMACJE PRAKTYCZNE

Punkt Informacji Turystycznej pl. Piłsudskiego 15, Olsztyn, tel. 34 3285313, olsztyn@slaskie.travel

Zamek w Olsztynie

WYBRANE SZLAKI ROWEROWE PRZEBIEGAJĄCE PRZEZ TEREN PÓŁNOCNEJ JURY

- **czerwony „Jurajski Szlak Rowerowy Orlich Gniazd”** – przebiega przez całą Jurę; (188,3 km) Kraków • Częstochowa: Kraków Bronowice Małe • Kraków Mydlniki • Szczyglice • Brzoskwinia • zamek Tenczyn w Rudnie • Tenczynek • Krzeszowice • Paczółtówice • Dolina Eliaszkówki • klasztor w Czernej • Paczółtówice • Zawada • Zimnodół • Osiek • Olkusz • Olkusz Słowiki • zamek w Rabsztynie • Jaroszewiec • lasy bukowe • skały wapienne „Nad Kopalnią” • Zalesie Golczowskie • Golczowice • Cieślin • zamek w Bydlinie • zamek w Smoleniu • Pasma Smoleńsko-Niegowonickie • Ryczów • zamek Ogrodzieniec • Skarżyce • zamek w Morsku • Skały Podlesickie • góra Zborów • Skały Kroczyckie • zamek Bobolice • zamek w Mirowie • Niegowa • Moczydła • Przewodziszowice (strażnica) • Czatachowa • Zamek Ostrężnik • Suliszowice • Zrębice • Olsztyn • Góry Towarne • Częstochowa
- **zielony szlak rowerowy „Zygmunta Krasieńskiego”** (73 km): Częstochowa • Siedlec • Mstów • Krasice • Osada Stawki • Julianka • Sieraków • Złoty Potok • Ostrężnik • Suliszowice • Żarki • Myszków
- **czarny rowerowy „Szlak Olsztyński”** (78,3km): Częstochowa Mirów • Srocko • Małusy Wielkie • Żuraw • Lipnik • Osada Stawki • Święta Anna • Przyrów • Staropole • Julianka • Śmiertny Dąb • Piasek • Zrębice • Olsztyn • Kręciwilk • Częstochowa Raków
- **zielony szlak rowerowy „Wokół Gór Sokolich”** (27,2 km): Olsztyn • Góry Towarne • Kusięta • Joachimów • Przymiłowice • Zrębic • Biskupice • Sokole Góry • Olsztyn (odgałęzienie do Częstochowy Kręciwilk)
- **niebieski szlak rowerowy „Kacpra Karlińskiego”** (23,5 km): Złoty Potok • Siedlec • Szczypie • Zaborze • Biskupice • Sokole Góry • Olsztyn
- **czarny „Jurajski szlak Hotelu Kmicic”** (23,2 km): Złoty Potok (Hotel Kmicic) • Leśniczówka Kamienna Góra • Bystrzanowice Dwór • Gorzków Stary • Źródła Zygmunta • Siedlec Krzyże • Złoty Potok
- **pomarańczowy szlak rowerowy „Przełomu Warty”** (31,5 km): Częstochowa Kręciwilk • Słowik • Korwinów • Zawodzie • Dębowiec • Olsztyn • Kusięta • Brzyszków • Mstów
- **niebieski szlak rowerowy „Dębówcówka”** (15,5 km): Częstochowa Kręciwilk • Pustkowie Chorońskie • Poraj
- **czarny szlak rowerowy „Myszków-Siewierz”** (83 km): Myszków Światowit • góra Włodowska • Podlesice • Bobolice • Mirów • Łutowiec • Czatachowa • Żarki • Koziegłowy • rezerwat Cisy • Siewierz
- **czerwony szlak rowerowy „Myszków-Poraj”** (33 km): Myszków • Żarki Letnisko • Przybynow • Pustkowie Chorońskie • Poraj
- **niebieski szlak rowerowy „Szlakiem Hutnictwa”** (70 km): Myszków • Mrzygłód • Poręba • Huta Stara • Pińczycze • rezerwat Cisy • Koziegłowy • Gęzyn • Poraj
- **zielony szlak rowerowy „Wokół Poraja”** (43,4 km): Poraj • Choroń • Zaborze • Przybynow • Żarki Letnisko • Kuźnica • Poraj

Większość szlaków zaczyna się lub kończy w sąsiedztwie stacji kolejowej, jest też coraz więcej parkingów, na których można zostawić samochód. Planując wycieczkę rowerową, należy pamiętać o kilku zasadach: w trosce o bezpieczeństwo swoje i innych turystów powinniśmy zadbać o sprawne oświetlenie roweru, na terenie rezerwatów poruszamy się tylko po wyznaczonych szlakach, a także unikamy gwałtownego hamowania, gdyż niszczy to wierzchnią warstwę gleby.

Olsztyn

Zamek Mirów

JURA KRAKOWSKO- CZĘSTOCHOWSKA I REGION PÓŁNOCNO-ZACHODNI WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

Odwiędź
nas na:

www.jura.slaskie.travel

